

Gminny Program Senioralny dla miasta Piastowa na lata 2018-2023

Piastów, 2017

Spis treści

Wstęp.....	4
Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi różnego szczebla.....	5
Rozdział I Diagnoza osób starszych w Piastowie.....	7
1. Struktura demograficzna.....	8
2. Sytuacja seniorów.....	8
Rozdział II Metodologia.....	8
1. Przedstawienie wyników badania ankietowego.....	9
2. Zdiagnozowane problemy.....	26
Rozdział III Analiza SWOT.....	27
1. Zdrowie i rekreacja.....	27
2. Aktywność obywatelska.....	29
3. Edukacja i kultura.....	30
Rozdział IV Cele, kierunki działań.....	32
1. Określenie celów.....	32
2. Zdrowie i rekreacja.....	32
3. Aktywność obywatelska.....	33
4. Edukacja i kultura.....	34
System realizacji i finansowanie Programu.....	35
Harmonogram działań i wskaźników.....	36
Załączniki nr 1.....	41

Wstęp

W związku ze zmianami demograficznymi, społecznymi i zdrowotnymi zachodzącymi w naszym społeczeństwie następuje dynamiczny wzrost ludności w wieku powyżej 60 roku życia. Według danych raportu Organizacji Narodów Zjednoczonych z 2013 roku Polska klasyfikuje się na trzydziestym miejscu najstarszych krajów świata. Pierwsze miejsca zajmują odpowiednio Japonia, Włochy, Niemcy i Bułgaria. Starzenie się społeczeństwa staje się kluczową kwestią społeczną również w Piastowie. Tym samym niesie ze sobą wiele konsekwencji i wyzwań w sferze socjalnej, medycznej, ekonomicznej i kulturowej, a problemy związane z podeszłym wiekiem są czynnikami zwiększającymi zagrożenie wykluczeniem osób z tej grupy wiekowej.

Głównym celem Gminnego Programu Senioralnego miasta Piastowa jest **poprawa jakości życia najstarszych mieszkańców**. Kierowany jest do osób w wieku powyżej 60 roku życia, którzy stanowią bezpośrednią grupę odbiorców działań. Grupą pośrednią Programu będzie najbliższe otoczenie osób starszych oraz lokalne środowisko, czyli społeczność miasta Piastów. Program ten określa cele i działania dla wszystkich obszarów życia, dzieląc je na: zdrowie i rekreację, aktywność obywatelską, edukację i kulturę.

Dokument ten ma również za zadanie kreowania pozytywnego wizerunku seniora, służyć poprawie statusu społecznego, dostępności do dóbr kultury i życia społecznego we wszystkich strefach. Pozwoli to na prowadzenie aktywnego i niezależnego życia tej grupy wiekowej. W świetle analizy obecnych zasobów, wydaje się, iż są one niewystarczające w odniesieniu do dynamiki procesu starzenia.

Potrzeby i możliwości osób starszych są zróżnicowane, zależą od lokalnych warunków ekonomicznych i społecznych, w wielu wypadkach zależą od najbliższego otoczenia, miejsca zamieszkania. Fundamentalnym zadaniem wydaje się zatem, stworzenie odpowiednich systemów wsparcia osób starszych, przy uwzględnieniu szczególnej roli władz lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych.

Warto zauważyć, że żyjemy w nowoczesnym świecie, w którym podmiotowe, równoprawne traktowanie wszystkich grup społecznych uznane jest za standard, dlatego też konieczna jest dbałość o to, by utrwalac znaczenie starszych mieszkańców Piastowa i ich miejsce w społecznej hierarchii.

Zgodność Programu z dokumentami strategicznymi różnego szczebla

Niniejszy Program wskazuje spójność z najważniejszymi zewnętrznymi dokumentami strategicznymi zarówno na poziomie unijnym, krajowym, wojewódzkim, jak i lokalnym. Z uwagi na bardzo dużą liczbę programów i strategii, warto zwrócić uwagę na zgodność z najważniejszymi z punktu widzenia polityki senioralnej.

Na poziomie dokumentów unijnych cele i działania zapisane w „Gminnym Programie Senioralnym dla Miasta Piastowa na lata 2018-2023” są zgodne ze *Strategią Europa 2020* (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu) przyjętą w dniu 17 czerwca 2010 roku przez Komisję Europejską. Deklarowanym celem tej strategii jest podwyższenie poziomu zatrudnienia, wydajności pracy oraz spójności społecznej. Cele strategii skupiają się wokół pięciu głównych obszarów: zatrudnienia, innowacji, edukacji i integracji społecznej i klimatu. Obejmuje również szereg działań i wytycznych ukierunkowanych na osoby starsze, między innymi działań zachęcających je do kontynuowania pracy i zapobiegające wczesnemu przechodzeniu na emeryturę. Zwraca również uwagę na system ochrony socjalnej opartej na stabilności finansowania oraz propaguje działania nawołujące do poprawy stanu zdrowia osób starszych.

Poniższy Program wskazuje również zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym np. ze *Strategią Rozwoju Kraju 2020*. Strategia ta została przyjęta uchwałą Rady Ministrów 25 września 2012 r. Wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia w swoich założeniach uwzględnia działania mające na celu poprawę sytuacji osób starszych, w tym m.in.: zachęcenie do aktywności obywatelskiej poprzez np. wolontariat osób starszych, uczenie się przez całe życie, propagowanie nowych technologii wśród osób starszych. Odnosi się też do zapewnienia osobom starszym dostępu do świadczeń zdrowotnych i usług opieki długoterminowej. Obowiązuje również *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”*, określa on główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 r.

Program ten podziela również przyjęte w dniu 24 grudnia 2013 roku, uchwałą Nr 238 Rady Ministrów *Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce 2014-2020*, w którym to po raz pierwszy w sposób kompleksowy w dokumencie strategicznym ujęto działania mające wspierać i zapewniać możliwość aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz możliwość prowadzenia w dalszym ciągu samodzielnego, satysfakcjonującego życia, nawet przy pewnych

ograniczeniach funkcjonalnych. W dokumencie tym zdefiniowana została m.in. polityka senioralna jako „ogół celowych działań organów administracji publicznej wszystkich szczebli oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki godnego i zdrowego starzenia się.

Cele i działania niniejszego Programu są zgodne z zaktualizowaną *Strategią Województwa Mazowieckiego do 2030 roku*, uchwalonej przez Sejmik Województwa w dniu 28 października 2013 roku, uchwałą Nr 158/13. Strategia ta kładzie szczególny nacisk na rozwój społeczeństwa informacyjnego i teleinformatyzację, podniesienie standardów ochrony zdrowia i zmniejszeniu różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych, budową i rozwojem infrastruktury społecznej oraz rozwojem społeczeństwa obywatelskiego i integracji regionalnej.

Ponadto „Gminny Program Senioralny dla Miasta Piastowa na lata 2018-2023” jest zgodny z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Piastowa na lata 2016-2020, w której jednym z celów jest wsparcie osób w podeszłym wieku.

Rozdział I

Diagnoza osób starszych w Piastowie

1. Struktura demograficzna

Analizując dane statystyczne dotyczące gminy Piastów można wywnioskować, że wskaźnik starzenia się mieszkańców z roku na rok wzrasta. Zauważalny jest także wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i przy podobnym wskaźniku ludzi młodych (w wieku przedprodukcyjnym). W odniesieniu do poprzednich lat zachwiane zostały proporcje pomiędzy osobami czynnymi zawodowo, a niepracującymi (jest to tendencja zauważalna na terenie całego kraju).

Tabela 1. Stan i struktura ludności w mieście Piastów w latach 2015-2016

Rok (stan w dniu 31.12.)	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ludność w wieku		
				Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
2015	22655	10650	12005	4084	13678	4893
2016	22500	10564	11936	4094	13363	5043

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Liczba mieszkańców Piastowa na dzień 31.12.2016 r. wynosiła 22500 osób, w tym 22034 zameldowanych na pobyt stały i 466 zameldowanych na pobyt czasowy. Jeśli chodzi o grupę mieszkańców będących podmiotem niniejszej strategii, według danych na dzień 31.12.2016 r. osób w wieku 60 lat i więcej zamieszkuje 6628, a kobiety stanowią 52,7% tej grupy. Największą grupę stanowią seniorzy w wieku 60-64, w sumie 2183 osób. Najmniejszą grupę, 358 osób stanowią seniorzy w wieku powyżej 85 roku życia.

Tabela 2. Statystyka mieszkańców 60+ zameldowanych na pobyt stały

Wiek	Ogółem	% liczby ludności
60-64	2183	32,9
65-69	1839	27,7
70-74	1113	16,8

75-79	688	10,4
80-84	447	6,7
85+	358	5,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Piastowie.

W ogólnej liczbie mieszkańców Piastowa osoby w wieku 60+ stanowią 29,9%. Tym samym znacznie przekracza liczbę dzieci i młodzieży w wieku do 18 roku życia zameldowanych na pobyt stały, których liczba wynosi 3940, co daje 17,8% wszystkich mieszkańców.

Prognozy demograficzne dla Piastowa przewidują stopniowy i systematyczny spadek liczby ludności i starzenie się. Analiza powyższych danych pozwala na stwierdzenie, że seniorzy stanowią bardzo liczną grupę mieszkańców, której potencjał można zagospodarować.

2. Sytuacja seniorów

Podstawą do pracy nad Programem na rzecz piastowskich seniorów stała się diagnoza ich obecnej sytuacji w społeczności lokalnej, ich potrzeb, oczekiwań. By sformułować jakiegokolwiek wnioski i przedstawić propozycję kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji starszych mieszkańców Piastowa, konieczne było zbadanie, jaki jest stan obecny w różnych aspektach życia lokalnej społeczności.

Rozdział II

Metodologia

1. Przedstawienie wyników badania ankietowego

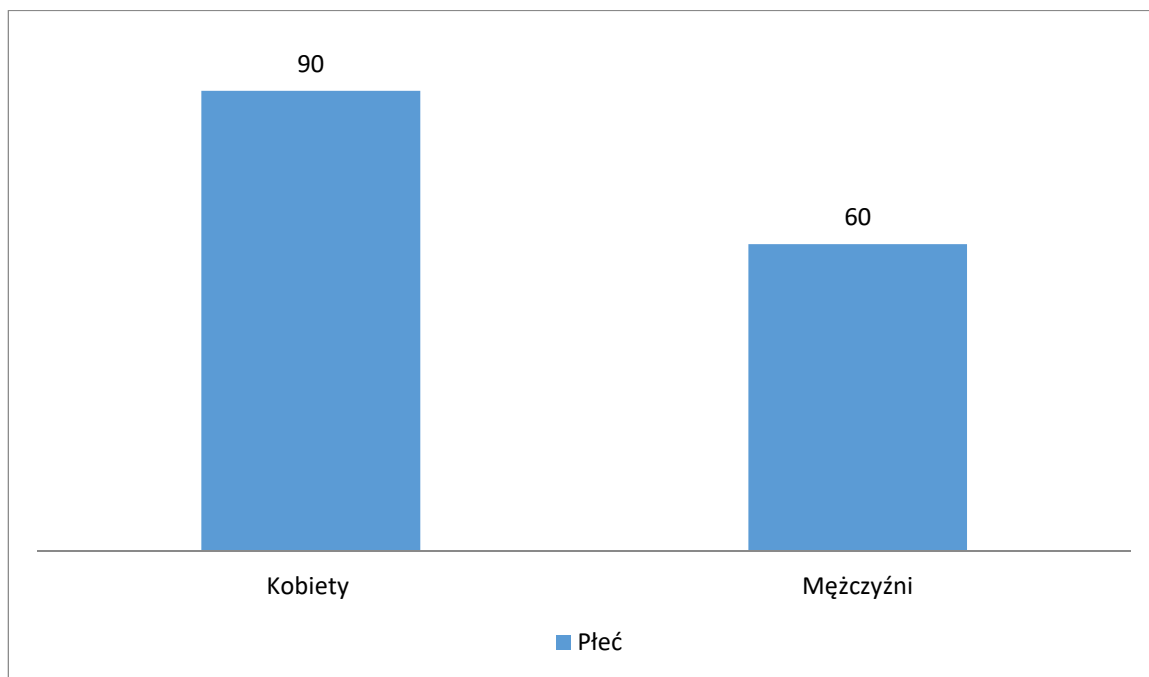
Badanie zostało przeprowadzone w dniach 26.06. – 30.09.2017 r. W tym czasie seniorzy mieszkający na terenie Piastowa wypełnili 150 ankiet.

Przeprowadzone badanie było w formie ankiety anonimowej zatytułowanej „Sytuacja i aktywność osób starszych w gminie Piastów”, która zawierała 25 pytań jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, oraz jedno pytanie opisowe. Pytania dotyczyły m.in. wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, materialnej i zdrowotnej, czasu wolnego, życia społecznego. Ankietowani proszeni byli również o wyrażenie swojej opinii na temat tego czy w naszym mieście powinien funkcjonować dom dziennego pobytu dla seniorów, i czy byliby

oni zainteresowani jego ofertą, nawet gdyby konieczne było dopłacenie do pobytu z własnych środków.

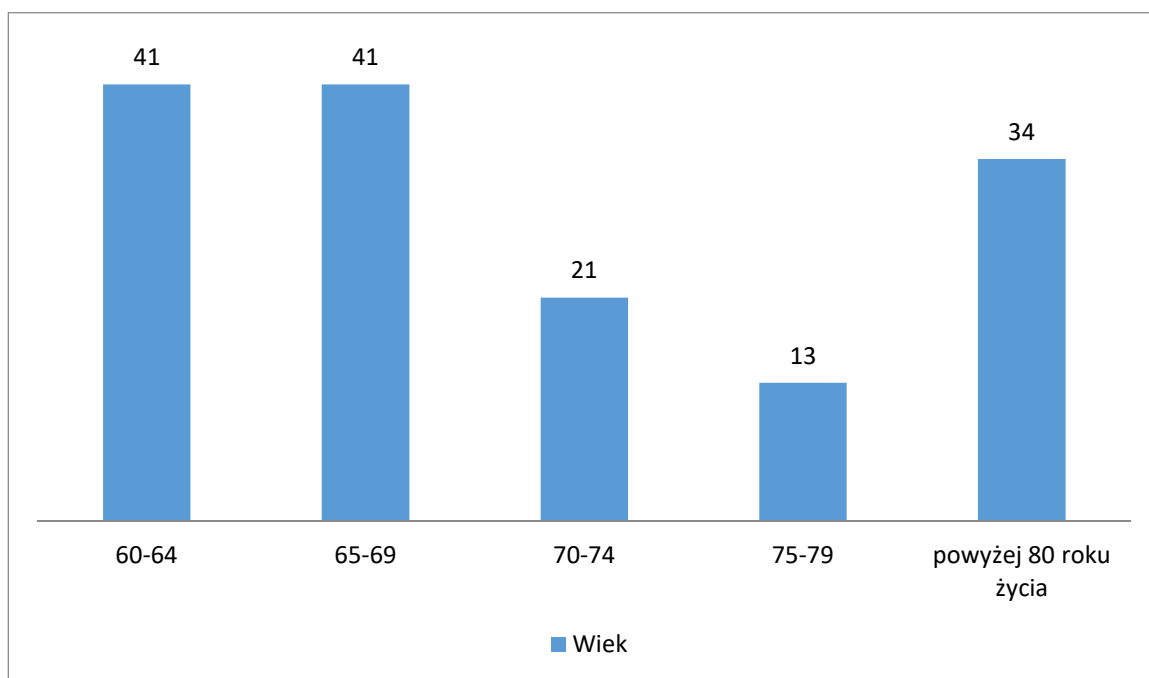
Wyniki ankiety zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 1. Podział ankietowanych ze względu na płeć

Źródło: Opracowanie własne.

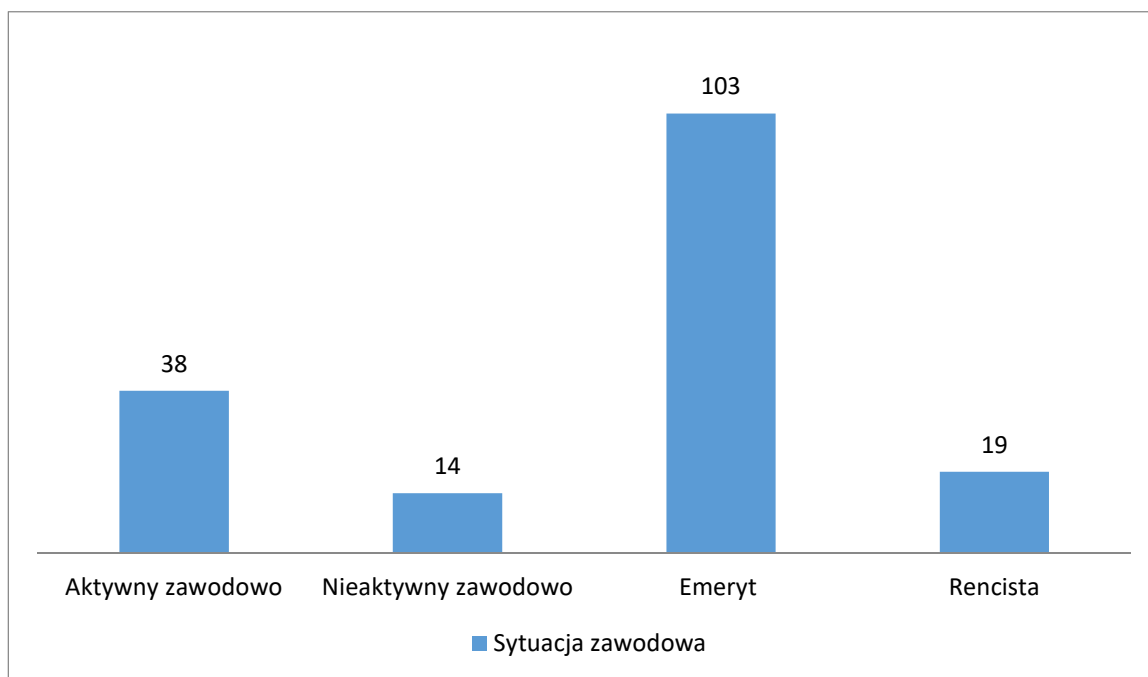
Wykres 2. Podział ankietowanych ze względu na wiek

Źródło: Opracowanie własne.

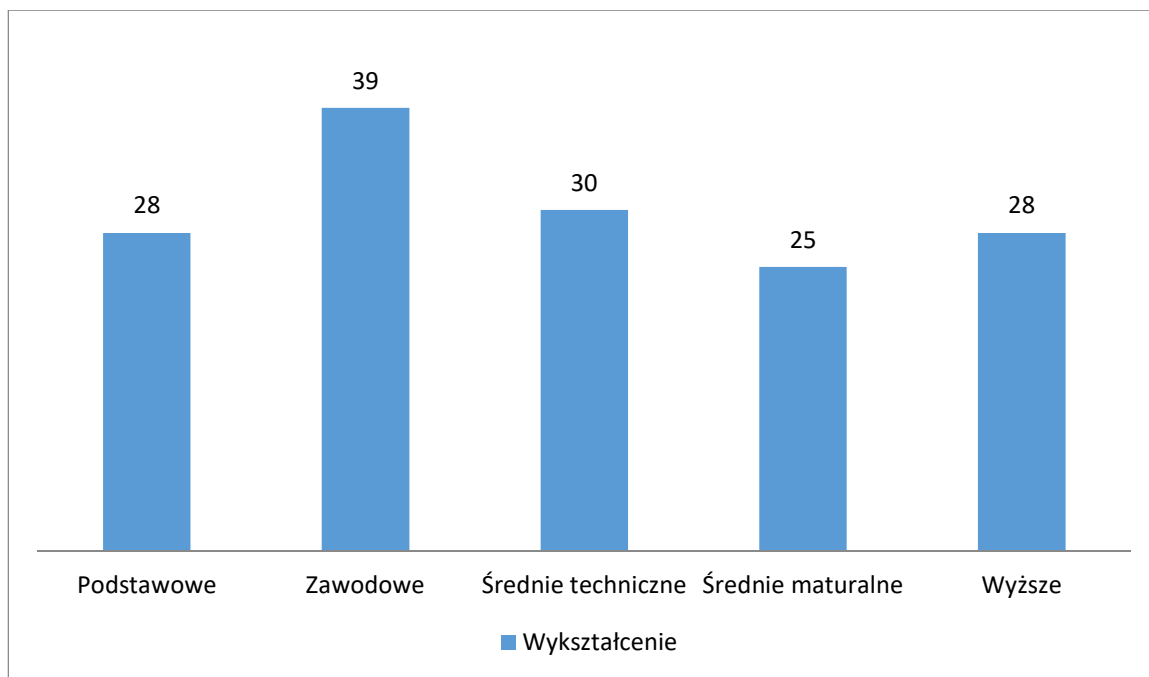
Na podstawie wykresu 1 i 2 można stwierdzić, że w badanej grupie respondentów przeważają kobiety (60%), oraz osoby w przedziale wiekowym 60-64 lat na równi z 65-69 latkami (po 27%). Trzecią grupą pod względem wieku, ale już nie tak liczną stanowią osoby powyżej 80 roku życia (23%). Na kolejnej pozycji pod względem wielkości znajdują się osoby między 70, a 74 rokiem życia (14%). Najmniejszą grupę wiekową stanowią osoby od 75 do 79 lat (9%).

Wykres 3. Podział ankietowanych ze względu na sytuację zawodową

Źródło: Opracowanie własne.

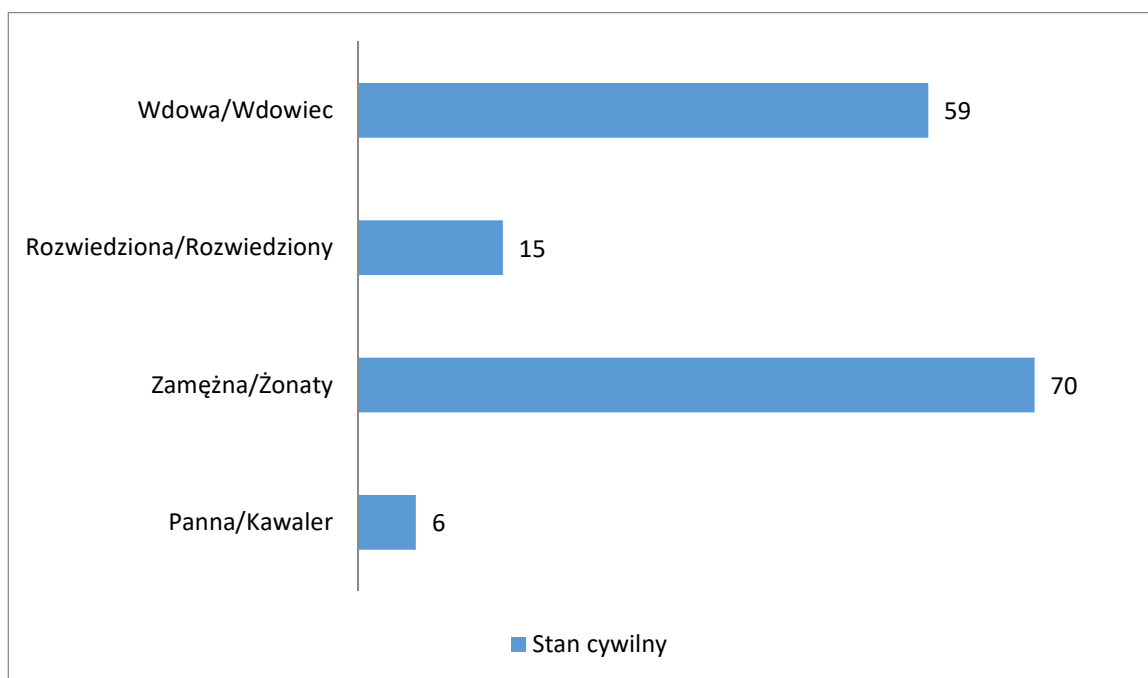
Ankietowanych zapytano o obecną sytuację zawodową. Wyniki przedstawia wykres numer 3. Pytanie dopuszczało możliwość zaznaczenia dwóch odpowiedzi. W sytuacji, gdy np. ktoś pobiera świadczenia emerytalne lub rentowe, ale nadal jest aktywny zawodowo. Ponad połowę osób stanowią emeryci z 59% wszystkich odpowiedzi. Na drugim miejscu osoby aktywne zawodowo (22%). W dalszej kolejności pod względem liczby udzielonych odpowiedzi stanowią renciści (11%). Najmniejszą grupę stanowią osoby nieaktywne zawodowo (8%). Dla wyjaśnienia do tej grupy należą wyłącznie osoby bezrobotne, które jeszcze nie nabrały prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych. W sumie 24 osoby stanowiące 16% wszystkich badanych nadal jest aktywnych zawodowo i posiada uprawnienia do renty lub emerytury. Wykres 4. Podział ankietowanych ze względu na wykształcenie

Źródło: Opracowanie własne.

Jak przedstawia to wykres 4 struktura pod względem wykształcenia jest dość zróżnicowana. Największą grupę stanowiły osoby, które zadeklarowały wykształcenie zawodowe (26%). Drugą grupę pod względem wielkości stanowili respondenci z wykształceniem średnim technicznym (20%). Niewiele mniejszą od nich osoby z wykształceniem podstawowym lub wyższym (po 18,5%). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim maturalnym (17%).

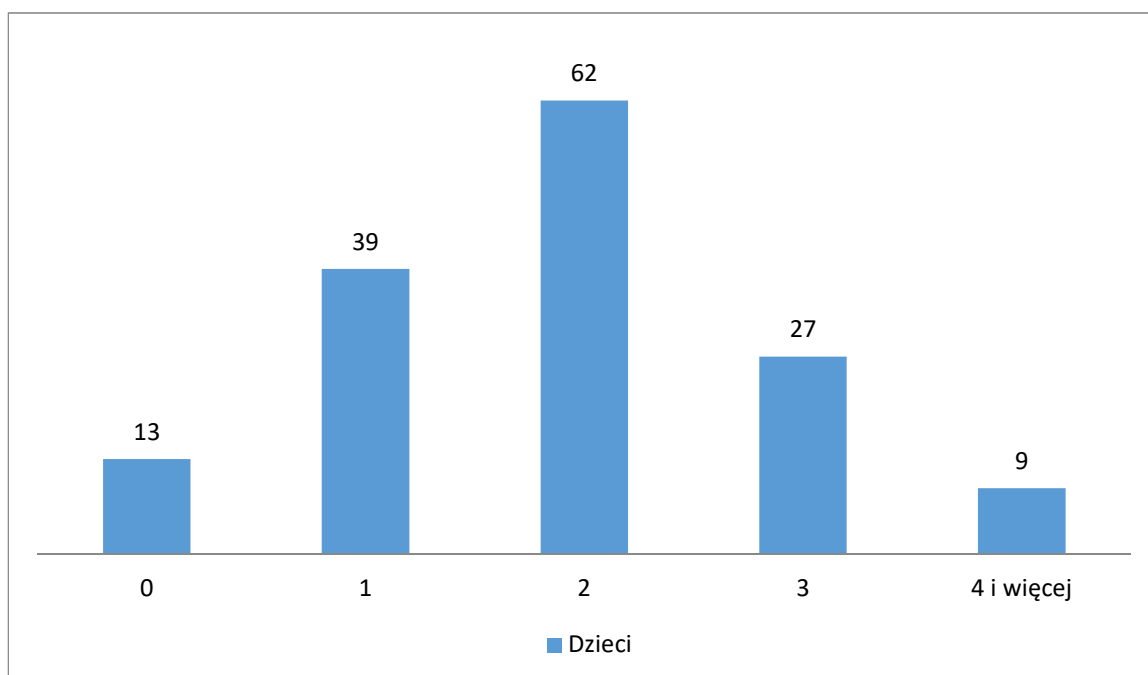
Wykres 5. Podział ankietowanych ze względu na stan cywilny

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z wykresu 5 największą grupę stanowią osoby w związku małżeńskim (47%). Na drugim miejscu wdowy i wdowcy (39%). Rozwiedzeni stanowią 10% całej grupy badanych. W grupie „Panna/Kawaler” znalazło się zaledwie 4% badanych.

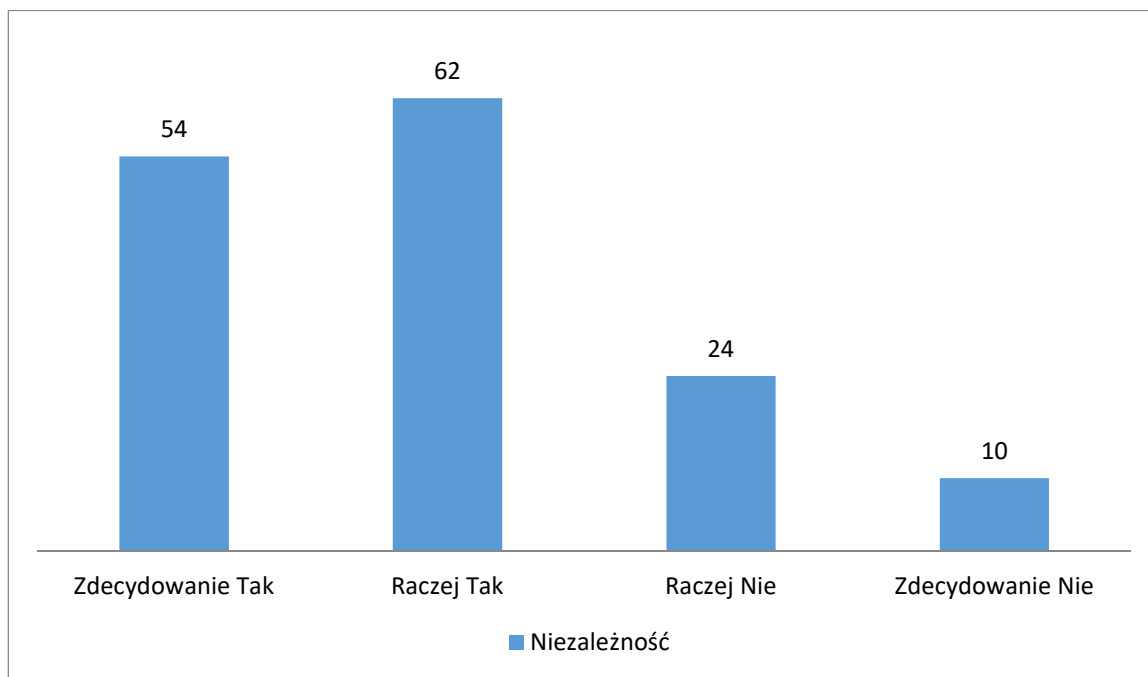
Wykres 6. Podział ankietowanych ze względu na liczbę posiadanych dzieci

Źródło: Opracowanie własne.

Najwięcej respondentów posiada dwójkę dzieci (41%). Grupa 26% posiada jedno dziecko, a 18,5% troje dzieci. Grupa nieposiadających dzieci stanowiła 8,5%. Osoby posiadające czworo dzieci i więcej stanowiły 6% badanych.

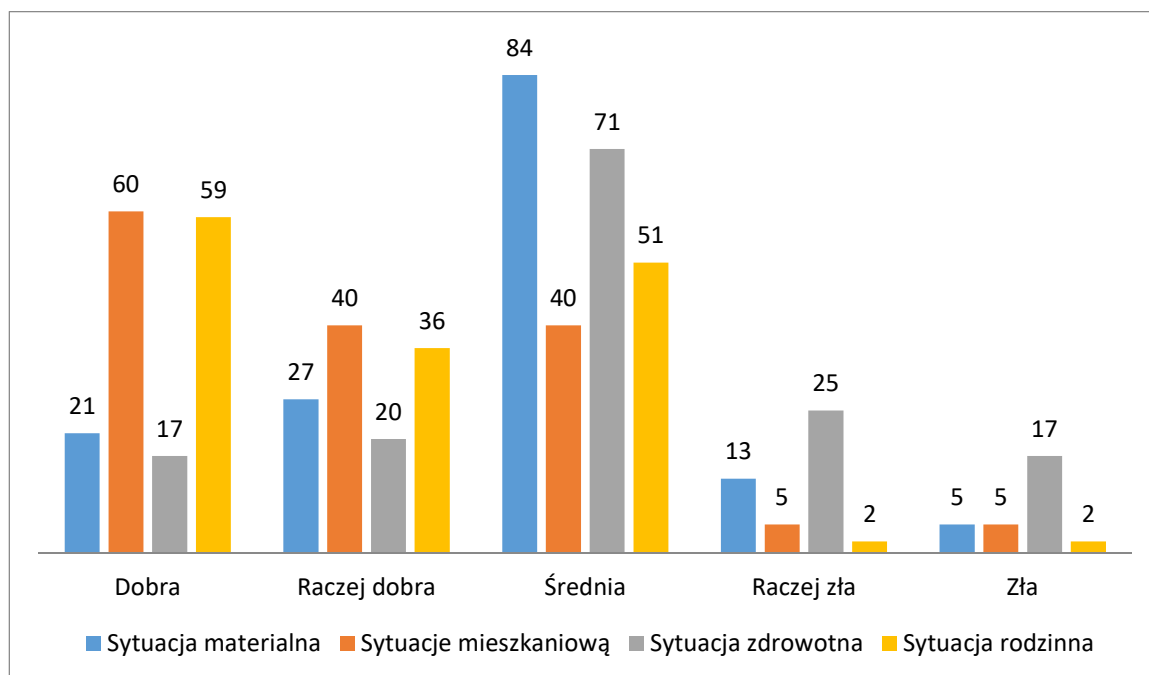
Wykres 7. Podział ankietowanych ze względu na poczucie niezależności od innych

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z wykresu numer 7 można dostrzec, że odpowiedzi rozłożyły się na plus. Grupa 77% respondentów udzieliła odpowiedzi pozytywnej (36% zdecydowanie tak, 41% raczej tak). Natomiast grupę 21% badanych udzieliła negatywnej odpowiedzi odnośnie poczucia niezależności (16% raczej nie, 7% zdecydowanie nie).

Wykres 8. Podział ankietowanych ze względu ocenę sytuacji materialnej, mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej

Źródło: Opracowanie własne.

W prezentowanym powyżej wykresie przedstawione są odpowiedzi dotyczące oceny sytuacji materialnej, mieszkaniowej, zdrowotnej i rodzinnej.

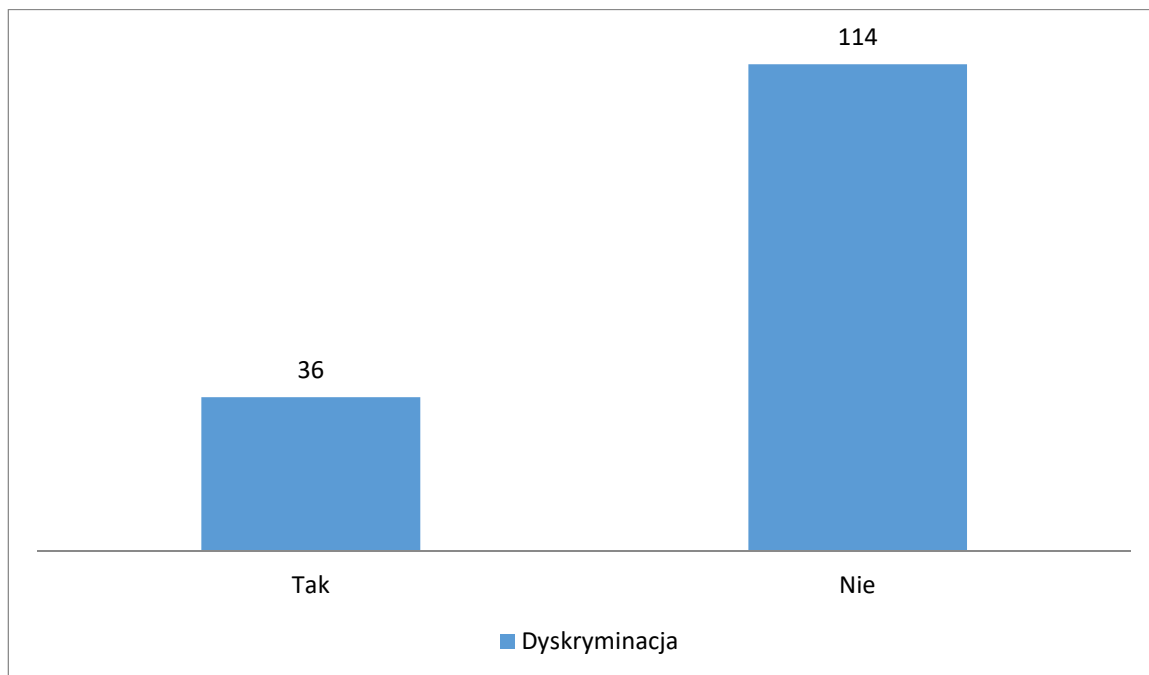
W odpowiedzi na pytanie o sytuację materialną największa grupa (56%) oceniła ją na średnią. Na drugim miejscu i ocenę raczej dobrą wybrały osoby stanowiące 18,5% grupy. Trochę mniej, bo 14% badanych zaznaczyło w ankiecie odpowiedź dobrą. Raczej źle swoją sytuację materialną oceniło 8,5% grupy. Złą sytuację materialną stwierdziło 3% wszystkich badanych.

Zdecydowanie lepiej badani określili swoją sytuację mieszkaniową. Najwięcej, bo 40% grupy określiło ją jako dobrą. Tyle samo, bo po 27% badanych w ankiecie oceniło na raczej dobrą lub średnią. Gorzej, ale również jednakową ilością głosów (po 3% badanych) swoją sytuację mieszkaniową oceniło jako raczej złą lub złą.

Zdecydowanie gorzej została oceniona sytuacja zdrowotna. Jak wynika z wykresu 47% ankietowanych oceniło sytuację zdrowotną na średnią. Raczej źle oceniło 17% grupy. Trochę mniejszą grupę, bo 13% badanych oceniła ją na raczej dobrą. Tyle samo, bo po 11,5% ankietowanych udzieliło skrajnych odpowiedzi, oceniając swoją sytuację zdrowotną na dobrą lub złą.

W pytaniu o sytuację rodzinną 39% oceniło jako dobrą. Ocenę średnią przyznało 34% badanych, a raczej dobrą 24% grupy. Tak samo bo, po 1,5% ankietowanych oceniło swoją sytuację rodzinną na raczej złą lub złą.

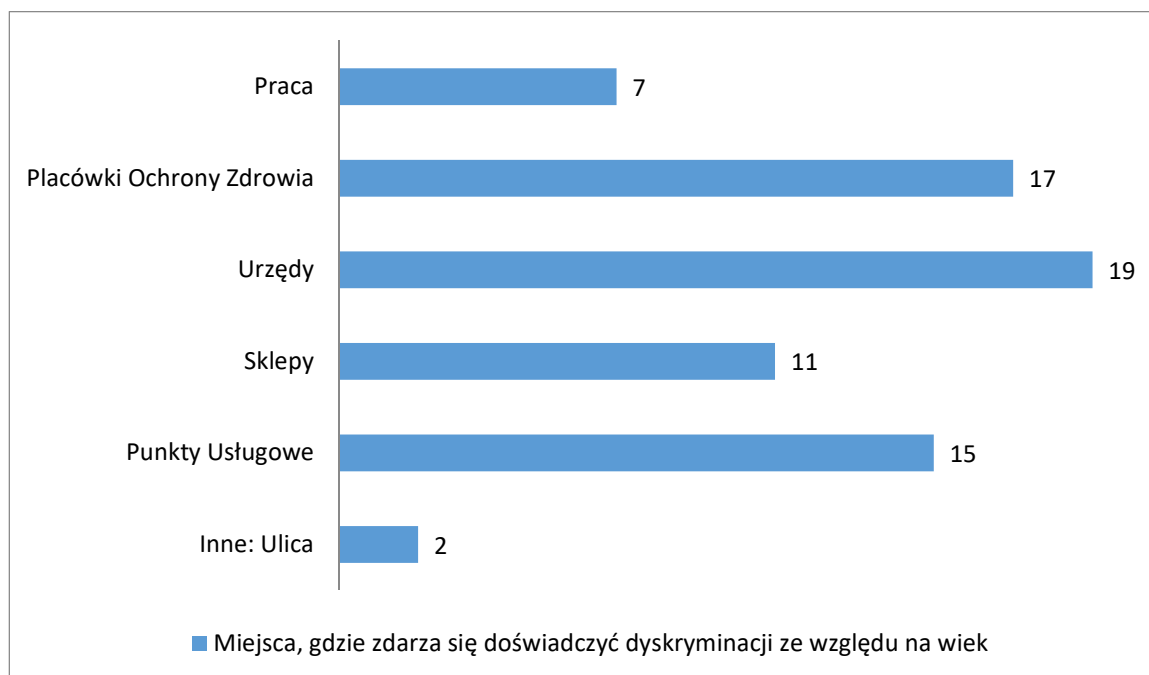
Wykres 9. Podział ankietowanych ze względu na doświadczenie złego traktowania (dyskryminacji) ze względu na wiek

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z powyższego wykresu zdecydowana większość badanych (76%) udzieliła odpowiedzi negatywnej na pytanie odnośnie doświadczenia złego traktowania ze względu na wiek. Natomiast pozostała grupa osób (24%) doświadczyła dyskryminacji.

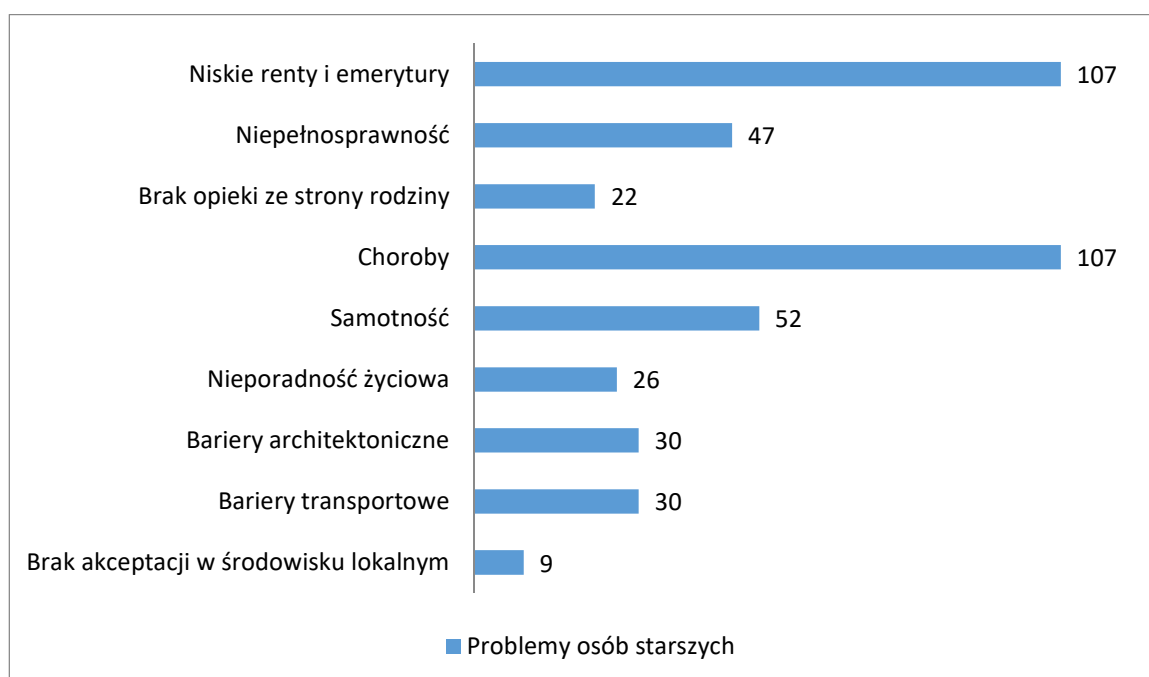
Wykres 10. Podział ankietowanych ze względu na wybór miejsc, gdzie zdarza się doświadczyć dyskryminacji

Źródło: Opracowanie własne.

W prezentowanym powyżej wykresie dane uwzględniają tylko grupę 36 osób, które w poprzednim pytaniu odpowiedziały twierdząco na doświadczenie przypadków dyskryminacji. Pytanie było wielokrotnego wyboru, w związku z tym ankietowani mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi. Najwięcej takich sytuacji miało miejsce w urzędach (27%). Nieco mniejszy wynik uzyskały placówki ochrony zdrowia (24%). Na kolejnym miejscu znalazły się punkty usługowe (21%). Sklepy zaznaczyła grupa 15% ankietowanych. Miejsce pracy wskazała grupa licząca 10% wszystkich badanych. Najmniejszą grupę stanowiły osoby, które dyskryminacji doświadczyły na ulicy (3%).

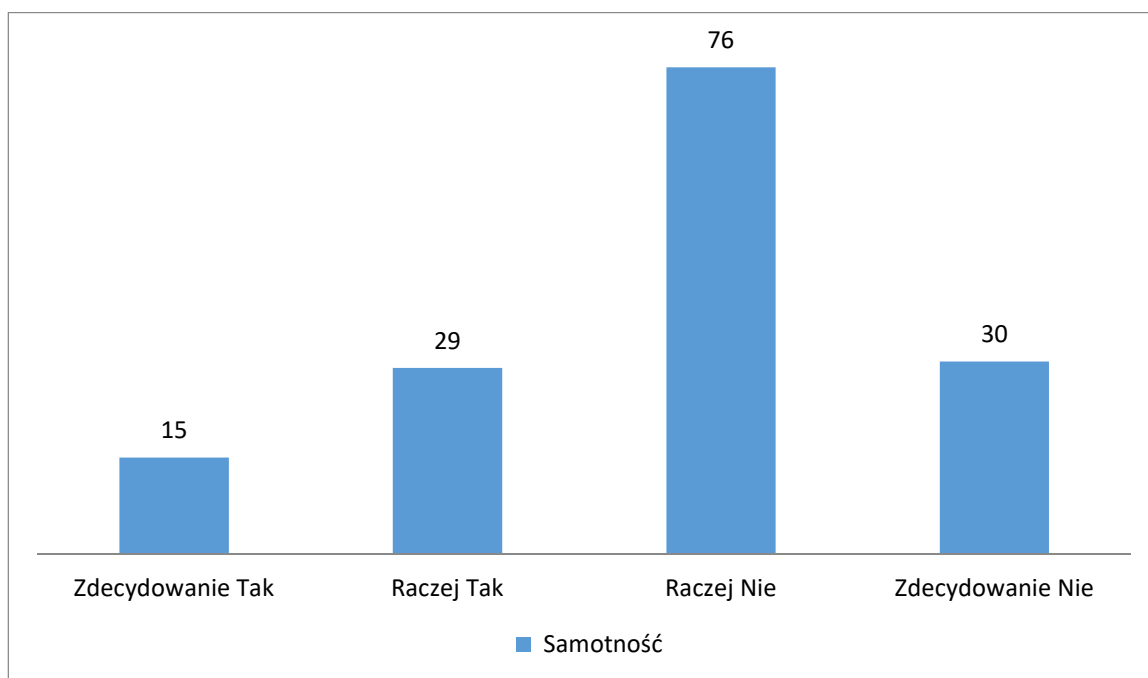
Wykres 11. Podział ankietowanych ze względu na problemy z jakimi borykają się osoby starsze

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 11 przedstawia dane dotyczące problemów z jakimi borykają się osoby starsze. W tym pytaniu również była możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi. Według udzielonych odpowiedzi przez respondentów, seniorzy na pierwszym miejscu wymienili niskie renty i emerytury i choroby (po 25% wszystkich udzielonych odpowiedzi). Na drugim miejscu pod względem liczby oddanych głosów została wymieniona samotność (12%). Na kolejnym miejscu została wymieniona niepełnosprawność (11%). Bariery architektoniczne i transportowe zebrały po 7% oddanych głosów. Niewiele mniej (6%) głosów ankietowanych wskazało na nieporadność życiową. Na brak opieki ze strony rodziny ankietowani przyznali 5% wszystkich głosów. Na ostatnim miejscu wśród problemów wskazanych przez osoby badane znalazł się brak akceptacji w środowisku lokalnym z 2% wszystkich oddanych głosów.

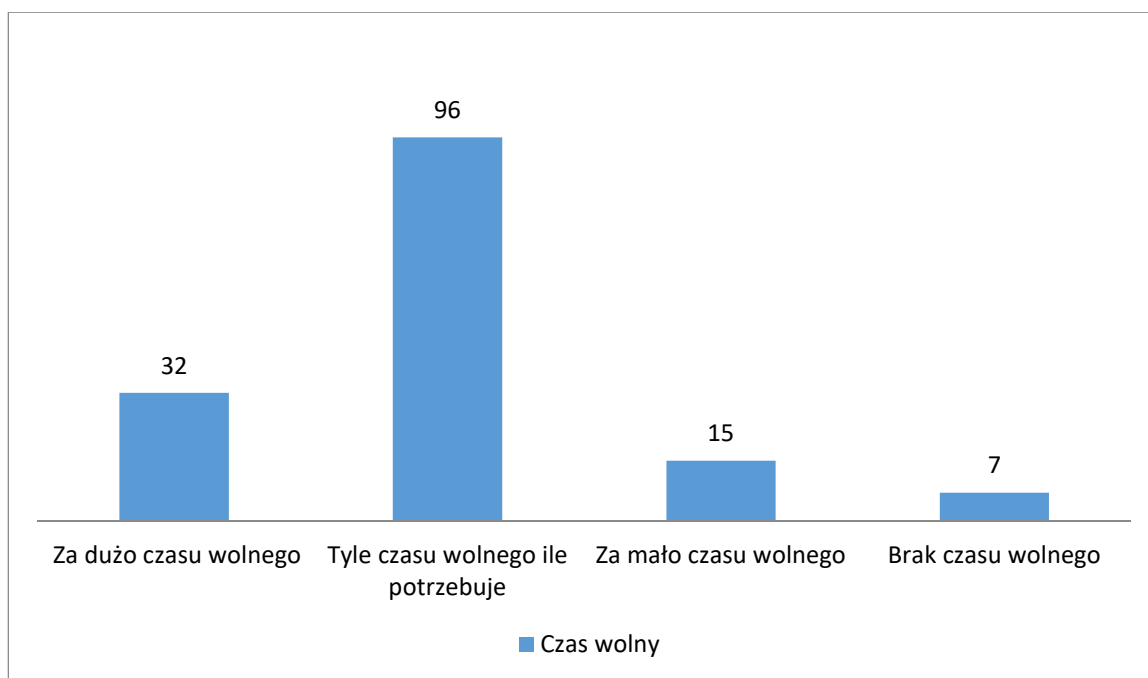
Wykres 12. Podział ankietowanych ze względu na poczucie samotności

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wykresu 12 można stwierdzić, że poczucie samotności nie dotyczy większości osób ankietowanych. Negatywnie na to pytanie odpowiedziało 71% badanych (51% raczej nie, zdecydowanie nie 20%). Poczucie samotności doskwiera 29% wszystkich badanych (raczej tak 19%, zdecydowanie tak 10%).

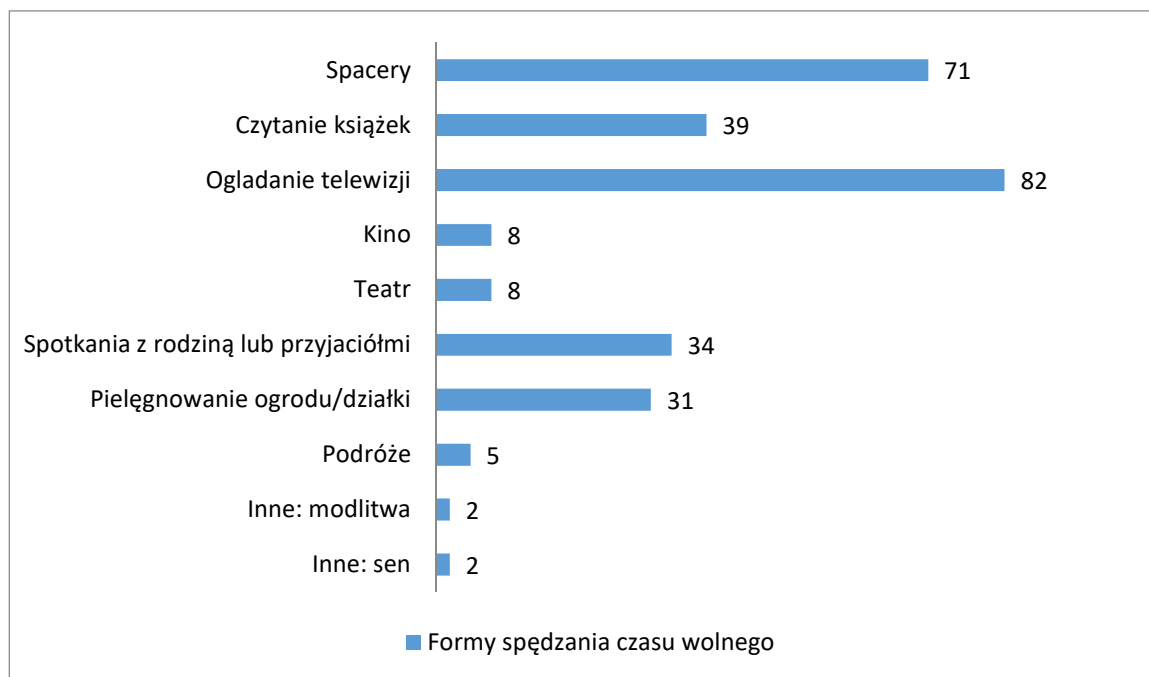
Wykres 13. Podział ankietowanych ze względu ilość posiadanego czasu wolnego

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 13 przedstawia wyniki dotyczące subiektywnej opinii ankietowanych na temat ilości posiadanego czasu wolnego. Najwięcej badanych uznało, że posiada tyle czasu wolnego, ile potrzebuje (64%). W dalszej kolejności 21,5% badanych uważa, że ma za dużo czasu wolnego i nie wie co z nim zrobić. Osoby, które mają za mało czasu wolnego stanowią grupę 10% badanych. Ogólny brak czasu wolnego dotyczy 4,5% wszystkich osób badanych.

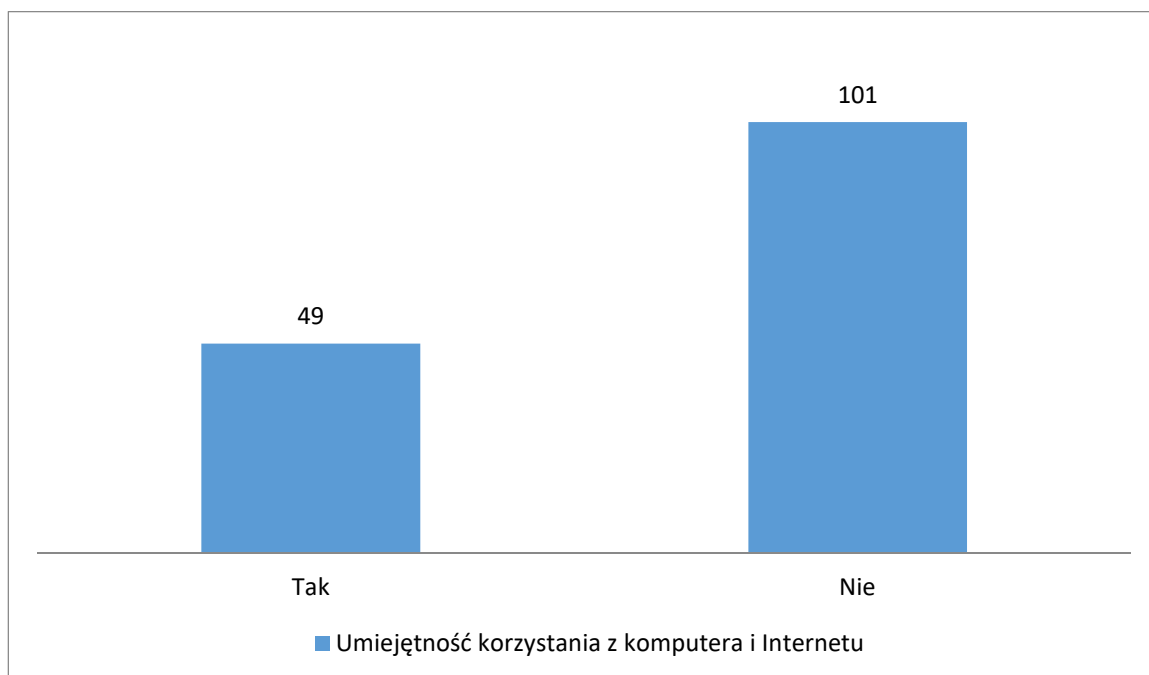
Wykres 14. Podział ankietowanych ze względu na formy spędzania czasu wolnego

Źródło: Opracowanie własne.

W prezentowanym powyżej wykresie nr 14 przedstawiony jest podział odpowiedzi dotyczących preferowanych form spędzania wolnego czasu. W tym pytaniu również była możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi. Na pierwszym miejscu z największą liczbą głosów jest oglądanie telewizji (29%). Na drugie miejsce pod względem liczby oddanych głosów badani wybrali spacer (25%). Na kolejnym miejscu znalazło się czytanie książek z 14% wszystkich oddanych głosów. Spotkania z rodziną lub przyjaciółmi zebrały 12% głosów. Nieco mniejsza ilość głosów (11%) seniorzy wybrali pielęgnowanie ogródka lub działki, jako formę spędzania wolnego czasu. Po 3% wszystkich przyznanych głosów, czyli bardzo niewielka liczba ankietowanych spędza czas w kinie lub teatrze. Istniała również możliwość wpisania formy wolnego czasu nie istniejącej na liście. W związku z tym pozostałe 3% głosów zostało podzielonych między podróże, modlitwę lub sen jako preferowane formy spędzania czasu wolnego.

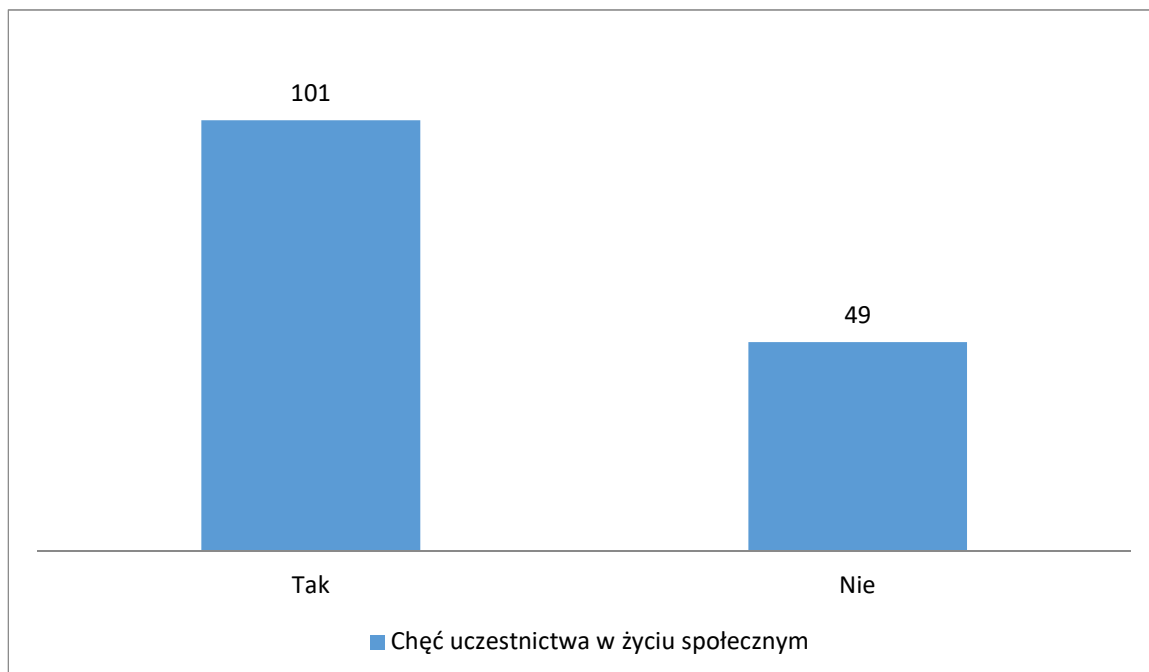
Wykres 15. Podział ankietowanych ze względu na umiejętność korzystania z komputera i Internetu

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z wykresu nr 15 zdecydowana większość ankietowanych (67%) nie potrafi korzystać z komputera i Internetu. Tylko 33% ankietowanych posiada tę umiejętność.

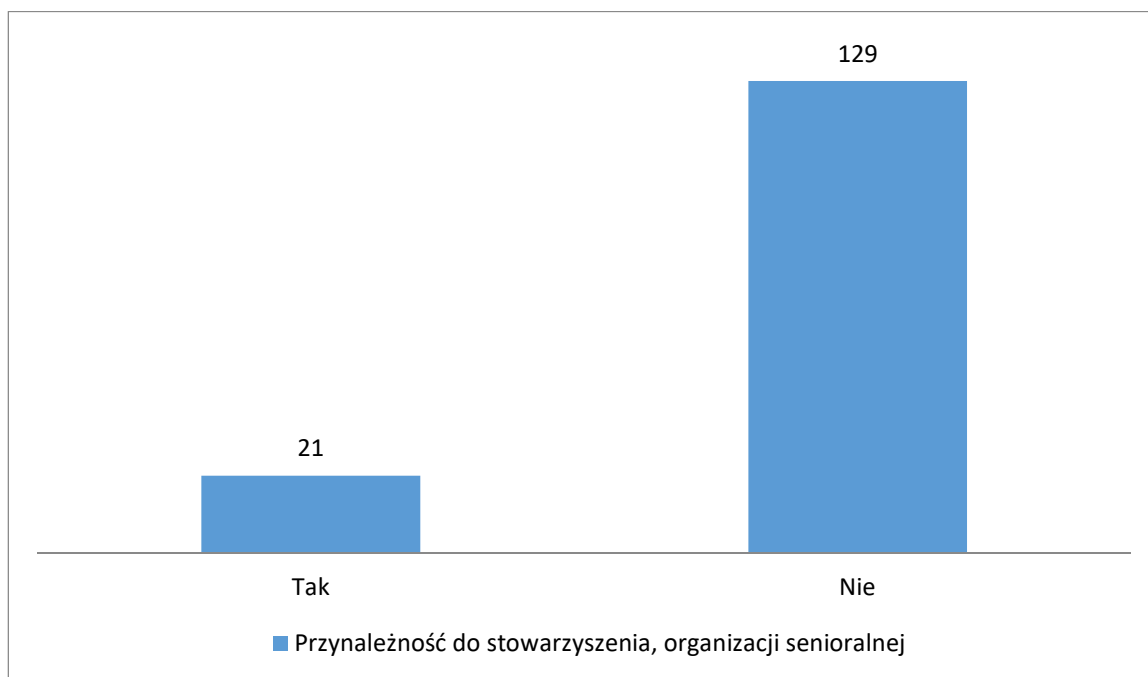
Wykres 16. Podział ankietowanych ze względu na chęć uczestnictwa w życiu społecznym

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z prezentowanego wykresu nr 16, zdecydowana większość osób badanych (67%) przejawia chęć uczestnictwa w życiu społecznym. Natomiast 33% grupy nie przejawia takiej chęci.

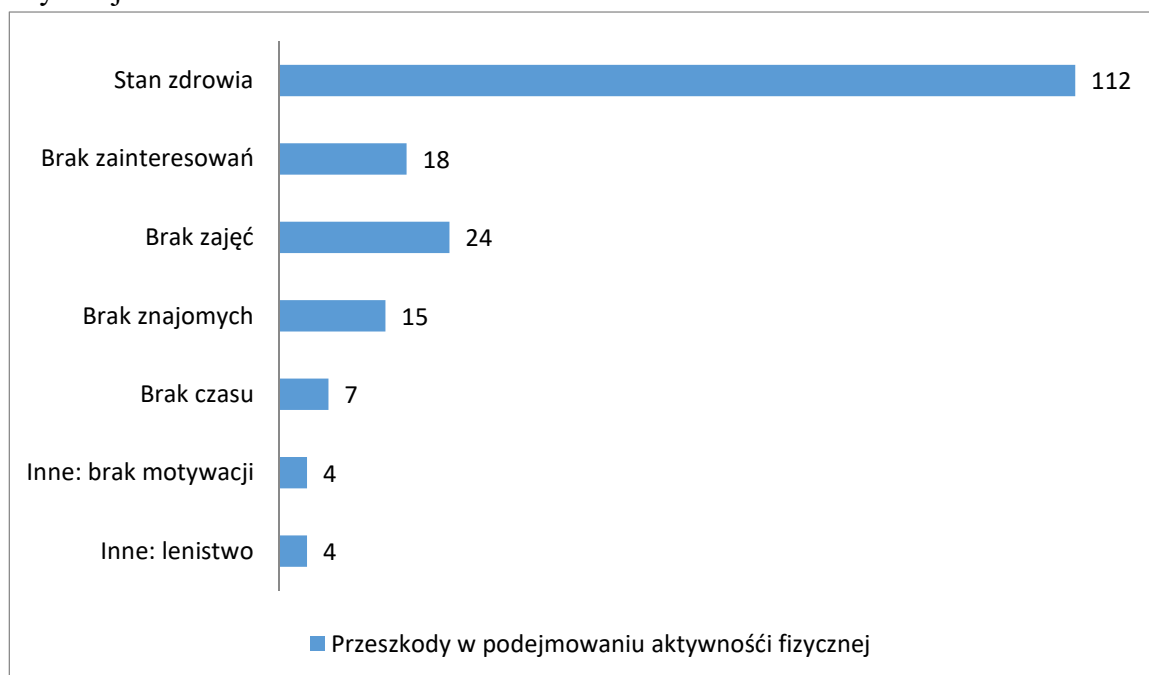
Wykres 17. Podział ankietowanych ze względu na przynależność do stowarzyszenia, organizacji senioralnej

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wykresu nr 17 można stwierdzić, że tylko 14% wszystkich osób ankietowanych przynależy do stowarzyszenia, organizacji senioralnej. Zdecydowana większość grupy badanej (86%) nie przynależy do żadnej organizacji zrzeszającej seniorów.

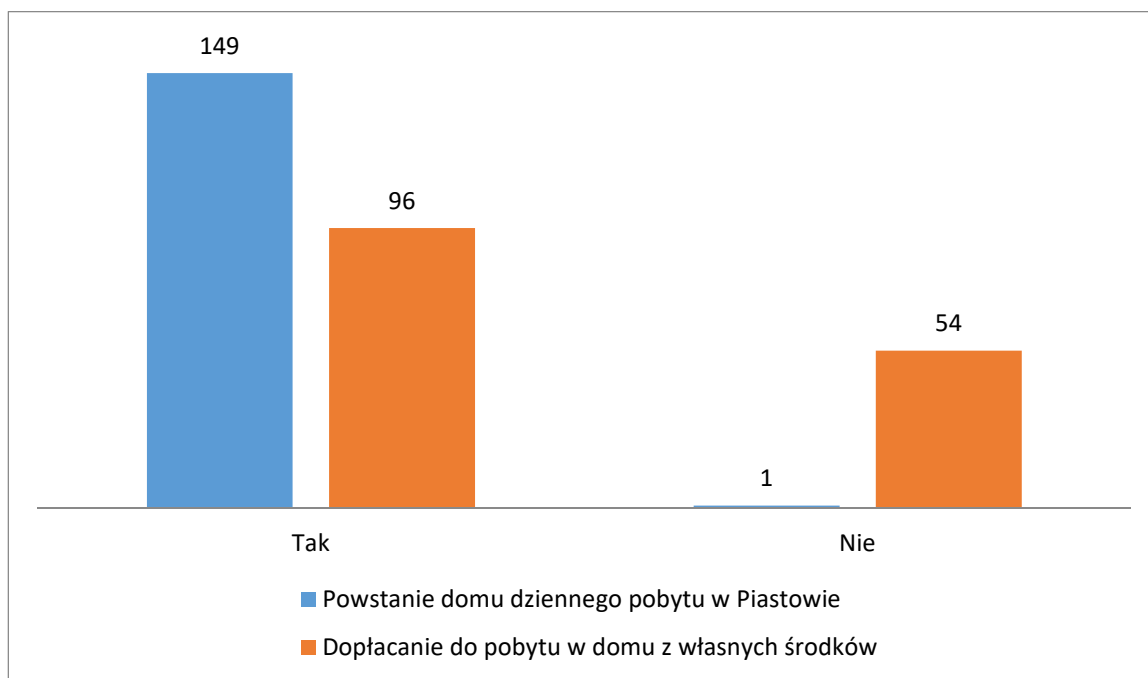
Wykres 18. Podział ankietowanych ze względu na przeszkody w podejmowaniu aktywności fizycznej

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres nr 18 przedstawia odpowiedzi ankietowanych o największą przeszkodę w podejmowaniu aktywności fizycznej. W tym pytaniu dopuszczalne było zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi. Najczęściej udzielaną odpowiedzią był stan zdrowia (61%). Na drugim miejscu pod względem liczby oddanych głosów znalazł się brak zajęć (13%). Na kolejnym miejscu z niewiele mniejszą liczbą głosów (10%) brak zainteresowań. Brak znajomych z 8% głosów znalazł się na kolejnym miejscu. Zdecydowanie mniejszą liczbę głosów (4%) uzyskał brak czasu, samozaparcia. Osoby ankietowane miały również możliwość wpisania własnych propozycji odpowiedzi. W tej grupie brak motywacji i lenistwo zdobyło po 2% wszystkich głosów.

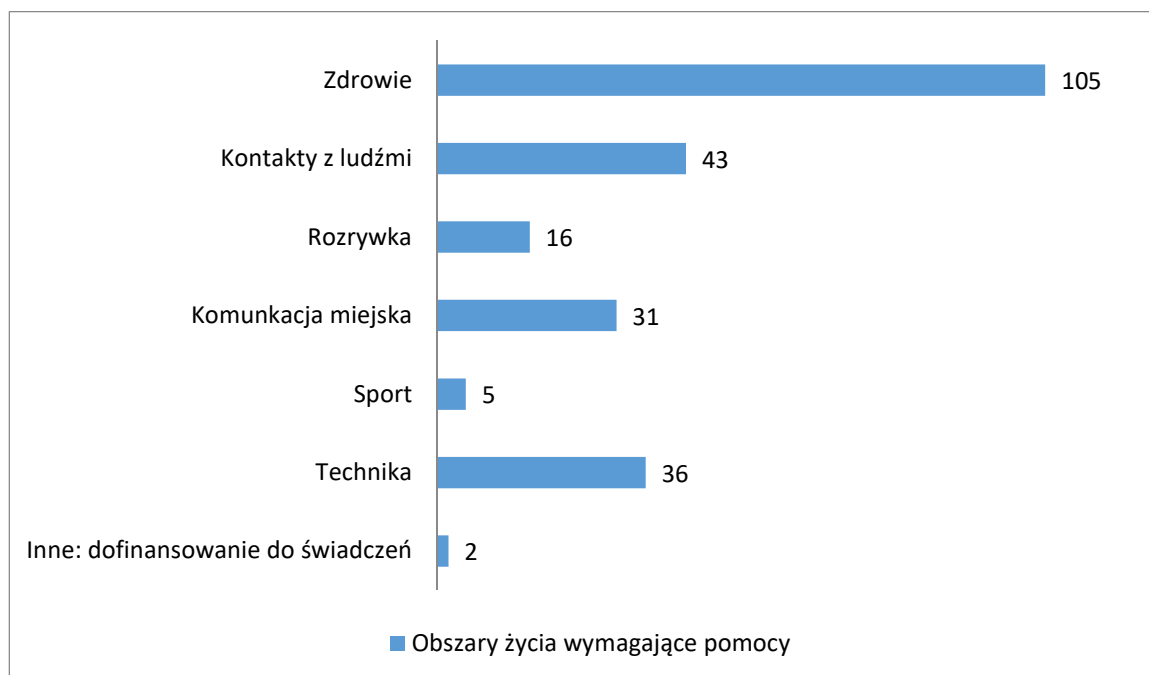
Wykres 19. Podział ankietowanych ze względu na opinie odnośnie powstania domu dziennego pobytu dla seniorów w Piastowie

Źródło: Opracowanie własne.

W prezentowanym powyżej wykresie nr 19 zostały przedstawione wyniki ankietowanych odnośnie opinii na temat powstania w Piastowie domu dziennego pobytu dla seniorów i ewentualnego zainteresowania ofertą takiego domu w przypadku konieczności dopłaty do niego z własnych środków. Prawie wszystkie ankietowane osoby (99%) opowiedziały się za powstaniem domu dziennego pobytu dla seniorów w naszej gminie. Tylko 1% wszystkich osób ankietowanych uważa, że dom dziennego pobytu nie jest potrzebny. Drugie pytanie dotyczyło zainteresowania ankietowanej grupy ofertą takiego domu w przypadku konieczności dopłaty do pobytu z własnych środków. Zdecydowana większość ankietowanych (64%) udzieliła odpowiedzi twierdzącej. Odmiennego zdania z tytułu ponoszenia dodatkowych kosztów było 36% badanej grupy. Zadanie tych pytań było zasadne z tytułu trwania obecnie Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015-2020, prowadzonego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W naszym mieście planowane jest stworzenie miejsca spotkań dla seniorów w Willi Millera przy ul. Bohaterów Wolności 23.

Wykres 20. Podział ankietowanych ze względu na wybór obszarów życia, w których najbardziej oczekują na pomoc

Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie wykresu 20 można stwierdzić, że obszar życia, w którym ankietowani najbardziej oczekują na pomoc jest to zdrowie (44%). Pytanie było wielokrotnego wyboru i dopuszczało możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi. Na drugim miejscu znalazły się kontakty z ludźmi (18%). Na kolejnym miejscu pod względem oddanej ilości głosów, znalazła się technika (np. korzystanie z komputera) z 15% wszystkich głosów. Niewiele mniej, bo 13% głosów oddano na komunikację (np. dojazdy do urzędów, lekarza, sklepu). Na rozrywkę ankietowani przyznali 7% wszystkich głosów. Najmniejszą liczbę głosów ankietowani oddali na sport, bo zaledwie 2% wszystkich oddanych głosów. Istniała również możliwość wpisania przez ankietowanych obszaru życia, którym oczekują na pomoc, a on nie widniał na liście. W związku z tym na dofinansowanie świadczeń przypadło 1% wszystkich głosów.

Wykres 21. Podział ankietowanych ze względu na działania, które powinny być podejmowane na rzecz seniorów w gminie Piastów

Źródło: Opracowanie własne.

Wykres 21 prezentuje wyniki odnośnie ostatniego pytania w ankiecie. Pytanie było, otwarte w formie opisowej, dotyczyło dodatkowych działań jakie powinny być podejmowane na rzecz seniorów w gminie Piastów. W przypadku gdyby pozostałe pytania nie były wystarczające do sprecyzowania oczekiwań, w odpowiedzi na to pytanie ankietowani mieli możliwość napisania własnych pomysłów i opinii. Największą grupę (38%) stanowiły osoby, które nie miały zdania lub nic nie wpisały. Drugą w kolejności grupę stanowiły osoby, które wpisały powstanie dziennego domu pobytu dla seniorów (14%). W dalszej kolejności pod względem wielkości, 8% stanowiły osoby które wpisały jako działanie zagospodarowanie czasu wolnego. Jednakowa liczba osób, stanowiąca po 6% wszystkich ankietowanych wpisała opiekę zdrowotną, koła zainteresowań dla seniorów lub koncerty muzyczne. Niewiele mniejszą grupę osób, stanowiącą po 5% wszystkich ankietowanych były osoby, które opowiedziały się za wyjazdami turystycznymi lub klubami dla seniorów. Kolejna grupa stanowiąca 4% wszystkich ankietowanych wpisała działania umożliwiające kontakty z ludźmi. Tyle samo osób (po 3%) opowiedziało się również za mieszkaniami dla seniorów czy ścieżkami rowerowymi. Najmniejsza grupa (po 1%) wszystkich ankietowanych wpisała skwery z zielenią i ławkami lub powstanie tanich barów, jadalni jako działania, które według nich powinny być podejmowane na rzecz seniorów w naszym mieście.

2. Zdiagnozowane problemy

Zgodnie z założeniami Programu problemy zdiagnozowane na podstawie przeprowadzonej ankiety i wypowiedzi samych zainteresowanych dotyczyły trzech podstawowych obszarów życia tj. zdrowia i rekreacji, aktywności obywatelskiej oraz edukacji i kultury. Na tej podstawie sformułowano następujące problemy.

W obszarze zdrowia i rekreacji głównym problemem okazał się brak bezpłatnej oferty związanej z zabiegami rehabilitacji i fizjoterapii, jak również ograniczony dostęp do specjalistów i usług opiekuńczych. Problem według osób starszych stanowi również niedostateczna informacja o dostępnych badaniach profilaktycznych dla tej grupy wiekowej.

Seniorzy wskazali również na ograniczoną ofertę rekreacyjną przeznaczoną wyłącznie dla osób starszych, brak miejsc spotkań dla seniorów i ścieżek rowerowych.

W obszarze aktywności obywatelskiej problem stanowi niewielkie zainteresowanie ze strony seniorów sprawami publicznymi, jak również brak wiedzy na temat możliwości włączenia się w działania obywatelskie w środowisku lokalnym. Problem stanowi również niedostateczna wiedza o ankietach, konsultacjach społecznych i niechęć do aktywności społecznej. Natomiast w przypadku chęci podjęcia aktywności społecznej na przeszkodzie stoją bariery architektoniczne przestrzeni miejskiej utrudniające mobilność seniorów w tym również niedostateczna komunikacja miejska. Problem stanowi również ograniczona oferta aktywizująca seniorów do działań obywatelskich, słaby przekaz informacji ze strony organizacji pozarządowych i administracji na temat możliwości udziału seniorów w różnych formach aktywności obywatelskiej np. poprzez spotkania z przedstawicielami władz.

W obszarze edukacji i kultury problem stanowi niska aktywność edukacyjna i kulturalna piastowskich seniorów, jak również niedostateczna i mało rozpowszechniona oferta kulturalna. Problemem jest również sezonowość oferty i brak kursów, które dają konkretne umiejętności np. wykonywanie przelewów internetowych, obsługa smartfona, brak jest również zróżnicowanej oferty np. ogrodnictwo. Kolejnym problemem jest niska partycypacyjność ludzi starszych w kształtowanie oferty edukacyjnej i kulturalnej.

W tym miejscu warto wspomnieć, że Miasto już intensyfikuje swoje działania w celu rozwiązania niektórych z tych problemów i zamierza je dalej rozwijać. Planowane są ze strony Miasta ułatwienia komunikacyjne w transporcie zbiorowym, adaptacja Willi Millera m.in. na potrzeby seniorów. Zostało powołane również do życia Piastowskie Archiwum Miejskie, zapewniające seniorom możliwość skorzystania z zasobów, a także podzielenie się swoimi wspomnieniami i pamiątkami związanymi z Piastowem.

Rozdział III

Analiza SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określeniu priorytetów rozwojowych jest powszechnie stosowana w pracach nad dokumentami strategicznymi analiza SWOT. Nazwa SWOT to skrót z angielskich słów:

- STRENGTHS (mocne strony),
- WEAKNESSES (słabe strony),
- OPPORTUNITIES (szanse),
- THREATS (zagrożenia).

Analiza SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego oraz efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz szans i zagrożeń w badanym środowisku lokalnym. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz poszczególnych projektów.

Analiza lokalnych uwarunkowań w Piastowie pod kątem trzech obszarów wymienionych na wstępie tzn. zdrowia i rekreacji, aktywności obywatelskiej oraz edukacji i kultury.

1. Zdrowie i rekreacja

Z analizy wynika, że największy potencjał i tym samym mocną stronę tworzą sami seniorzy, ich energia, wiedza, doświadczenie i chęć do działania. Wśród mocnych stron znalazł się między innymi dostęp do lokalnych placówek medycznych i usług opiekuńczych oraz istnienie organizacji zrzeszających osoby starsze. Jak również samorząd lokalny, który wspiera środowisko seniorów. Nie bez znaczenia pozostaje także coraz większa świadomość dotycząca zdrowego stylu życia i odżywiania. Słabe strony stanowią ograniczone środki na prywatną służbę zdrowia, niewystarczający w stosunku do potrzeb system usług opiekuńczych oraz brak dziennego domu pobytu lub klubu dla seniorów. Do słabych stron należy zaliczyć również słaby przepływ informacji przeznaczonych dla starszych mieszkańców miasta, jak również uboga oferta kulturalna, sportowa, rekreacyjna dedykowana tej grupie.

Szans na zmianę sytuacji piastowskich seniorów należy upatrywać przede wszystkim w bliskości dużego miasta jakim jest Warszawa z którą, Piastów ma dobrą komunikację publiczną. Daje to nie tylko możliwość korzystania z oferty stolicy pod względem rekreacyjnym, czy sportowym, ale może także stanowić dla instytucji piastowskich źródło dobrych praktyk w dziedzinie działania na rzecz seniorów. Zagrożeniem natomiast mogą być

ograniczone środki finansowe w budżecie miasta na realizację działań na rzecz seniorów, jak również ograniczone środki finansowe ze strony samych seniorów oznaczają, że dostęp do odpłatnej oferty rekreacyjnej lub świadczeń zdrowotnych staje się coraz bardziej utrudniony.

Tabela 3. Analiza SWOT – obszar „Zdrowie i rekreacja”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Potencjał ludzki (emeryci i renciści) • Funkcjonujące placówki medyczne • Usługi opiekuńcze • Organizacje zrzeszające ludzi starszych • Wsparcie ze strony samorządu miasta • Baza sportowa i rekreacyjna • Wzrost wiedzy nt. zdrowego odżywiania • Wzrost świadomości zdrowego stylu życia (np. nordic walking, zajęcia ruchowe)	• Ograniczone środki na prywatną służbę zdrowia • Niewystarczający w stosunku do potrzeb system usług opiekuńczych • Uboga oferta kulturalna, sportowa, rekreacyjna dla osób starszych • Brak dziennego domu pobytu lub klubu dla seniorów • Brak lekarza geriatry • Brak skoordynowanej informacji skierowanej do seniorów • Brak ścieżek rowerowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Bliskość Warszawy • Dobra komunikacja miejska • Funkcjonowanie bezpłatnych profilaktycznych programów zdrowotnych np. (profilaktyki chorób układu krążenia, raka szyjki macicy) • Polityka senioralna • Możliwość korzystania ze środków finansowych na działania aktywizujące seniorów w ramach	• Trudności w dostępie do placówek służby zdrowia, lekarzy (w tym specjalistów) z powodu m.in. długich terminów oczekiwania • Brak lekarzy specjalizujących się w geriatrici • Ograniczone środki finansowe w budżecie miasta na realizację celów w stosunku do wzrastającej liczby seniorów • Ograniczone środki finansowe jakimi dysponują seniorzy

programów rządowych i innych źródeł (np. ASOS)	
--	--

Źródło: Opracowanie własne.

2. Aktywność obywatelska

W strefie aktywności obywatelskiej do mocniejszych stron należy kapitał wiedzy, którym dysponują seniorzy oraz dużo wolnego czasu, który pozwala na podejmowanie różnych działań związanych z aktywnością w życiu społecznym. Wśród słabych stron znalazł się między innymi: niski poziom integracji międzypokoleniowej, bariery architektoniczne ograniczające mobilność, brak wiedzy na temat aktywności w sferze obywatelskiej jak i brak motywacji do działania. Podobnie jak w obszarze „zdrowia i rekreacji” za największe szanse rozwoju aktywności obywatelskiej uznano bliskość Warszawy oraz sprzyjającą politykę senioralną państwa, dzięki której można pozyskać środki na działania dedykowane osobom 60+. Szansę upatrywać można w ludności napływowej, gdyż w Piastowie osiedlają się osoby z innych miejscowości, przenosząc na lokalny grunt swoje doświadczenia i kreując nowe standardy. Tym samym jednak może to traktować jako zagrożenie, w sytuacji gdzie osoby traktują miejsce pobytu jako typową „sypialnię” i nie interesują się sprawami miasta w którym mieszkają. Obawy może również budzić marginalizacja społeczności seniorów, czy zmniejszenie puli środków Unii Europejskiej na projekty, które obejmują seniorów i działania z nimi związane.

Tabela 4. Analiza SWOT – obszar „Aktywność obywatelska”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Doświadczenie życiowe (kapitał wiedzy) • Dużo wolnego czasu na podejmowanie aktywności obywatelskiej • Wzrost zainteresowań seniorów udziałem w życiu społecznym • Pozyskiwanie nowych form aktywności przez seniorów	• Niski poziom integracji międzypokoleniowej • Bariery architektoniczne ograniczające mobilność • Brak wiedzy na temat podejmowania aktywności w sferze obywatelskiej • Brak motywacji osób starszych do aktywności obywatelskiej • Brak poczucia własnej wartości, poczucie samotności
SZANSE	ZAGROŻENIA

• Bliskość Warszawy • Napływ nowych mieszkańców • Sprzyjająca polityka państwa (Program ASOS, Senior+)	• Napływ nowych mieszkańców, traktujących miasto jako typową „sypialnię Warszawy” • Niewystarczające promowanie pozytywnego wizerunku seniora przez lokalne podmioty (np. media) • Marginalizacja społeczności seniorów, eliminacja ich z życia rodzinnego i zawodowego • Zmniejszenie środków zewnętrznych (unijnych) na programy tworzone z myślą o seniorach
--	--

Źródło: Opracowanie własne.

3. Edukacja i kultura

Tak samo jak w poprzednich dwóch obszarach do mocnych stron lokalnego środowiska zaliczono kapitał ludzki tj. wiedzę i doświadczenie mieszkańców Piastowa, które stanowią potencjał do wykorzystania, a co najważniejsze ich czas wolny i chęć do działania. Kolejną z mocnych stron jest infrastruktura w postaci instytucji kultury. Do słabych stron należy przypisać niechęć do współpracy i brak inicjatywy społecznej u znacznej części społeczności lokalnej, jak również niski poziom wiedzy konsumenckiej, prawnej oraz stosowania nowych technologii przez seniorów. Nie można jednak zapominać, że taki stan rzeczy odpowiada również ograniczony dostęp do komputera i Internetu, oraz ograniczone środki finansowe jakie seniorzy mogą przeznaczyć na rozwój swoich zainteresowań. Słabą stroną jest również budżet, który jest co prawda stabilny, ale w zakresie oferty edukacyjnej i kulturalnej skierowanej do seniorów, ograniczony. Szansa tak jak w poprzednich obszarach jest bliskość dużego miasta, jakim jest Warszawa, oraz sprzyjająca seniorom kierunki polityki społecznej. Wśród zagrożeń można wymienić niechęć do zmian, przy jednocześnie potupujących niekorzystnych zmianach demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa.

Tabela 5. Analiza SWOT – obszar „Edukacja i kultura”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Doświadczenie życiowe (kapitał wiedzy) • Dużo wolnego czasu na podejmowanie aktywności edukacyjnej • Aktywna działalność Uniwersytetu Trzeciego Wieku • Infrastruktura (MOK, MOSiR, Biblioteki, Piastowskie Archiwum Miejskie) • Wzrost zainteresowań seniorów technologiami informatycznymi	• Niechęć do współpracy i brak inicjatywy społecznej u znacznej części społeczności lokalnej • Niski poziom wiedzy konsumenckiej, prawnej • Niski poziom wiedzy dot. wykorzystania technologii informatycznych • Ograniczony dostęp do korzystania z komputerów i Internetu • Ograniczone środki finansowe na edukację oraz rozwój zainteresowań (w tym utrudnienia w dojeździe na zajęcia) • Problemy zdrowotne seniorów • Niski poziom motywacji do podejmowania aktywności edukacyjnej • Niewystarczająca infrastruktura (budynki nieprzystosowane i wymagające remontów) • Budżet miasta (ograniczony)
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Bliskość Warszawy • Funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku • Możliwość korzystania ze środków finansowych na działania edukacyjne seniorów w ramach	• Bliskość Warszawy (brak zaangażowania) • Niechęć do zmian • Niewystarczająca oferta edukacyjna skierowana do seniorów • Dyskryminacja seniorów • Niekorzystne zmiany demograficzne

programów rządowych i innych źródeł (np. ASOS) • Wsparcie procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego • Wydłużenie życia mieszkańców jako czynnik wpływający na potrzebę edukacji	
--	--

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział IV

Cele, kierunki działań

1. Określenie celów

Identyfikacja problemów społeczności piastowskich seniorów pozwoliła na sformułowanie celów, do których osiągnięcia powinna prowadzić współpraca lokalnego samorządu, organizacji pozarządowych i samych zainteresowanych, czyli starszych mieszkańców miasta. Niemożliwe byłoby wytyczenie celów i kierunków działań, które mają na celu poprawienie obecnej sytuacji, bez wiedzy co należy zmienić lub poprawić.

Cele strategiczne i szczegółowe, których osiągnięcie pozwoli na rozwiązanie wielu bolączek starszych mieszkańców Piastowa, a tym samym poprawy jakości ich życia, zostały opracowane w odpowiedzi na problemy, które zostały opisane w poprzednich rozdziałach. Cele te określono podobnie, jak problemy w kontekście trzech obszarów życia lokalnej społeczności, a więc zdrowia i rekreacji, strefy obywatelskiej oraz edukacji i kultury.

Cel główny: Poprawa jakości życia najstarszych mieszkańców.

2. Zdrowie i rekreacja

Cel strategiczny: Tworzenie warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów.

Cel szczegółowy 1: Rozwój usług medycznych i rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb osób starszych.

Cel szczegółowy 2: Wspieranie podmiotów w zakresie tworzenia alternatywnych form opieki nad osobami starszym (np. teleopieki).

Cel szczegółowy 3: Tworzenie różnego rodzaju placówek w środowisku lokalnym (Willa Millera) dostosowanych do potrzeb seniorów (w tym gminne kluby seniora, domy dziennego pobytu) również przy wykorzystaniu środków z programów zewnętrznych np. Senior+.

Cel szczegółowy 4: Poprawa dostępu do usług opiekuńczych.

Cel szczegółowy 5: Poprawa aktywności fizycznej, zwiększenie świadomości znaczenia ruchu dla zdrowia oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem preferowanych form aktywności.

Cel szczegółowy 6: Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania schorzeniom wieku starczego i prawidłowego żywienia.

Cel szczegółowy 7: Edukacja osób starszych i ich rodzin dotycząca zasad oraz warunków korzystania z różnego rodzaju form wsparcia zarówno w obszarze opieki zdrowotnej, jak i pomocy społecznej.

Cel szczegółowy 8: Edukacja społeczna na temat procesów starzenia się i jego konsekwencji.

Cel szczegółowy 9: Uwrażliwienie opinii publicznej na problemy starości i niesamodzielności.

Cel szczegółowy 10: Tworzenie grup wsparcia dla osób i ich rodzin borykających się z różnymi problemami i schorzeniami np. demencja, choroba Alzheimera.

Cel szczegółowy 11: Wspieranie inicjatyw zmierzających do rozwoju opieki długo i krótkotrwalej nad osobą starszą.

Obszar szeroko pojętej ochrony zdrowia, obejmuje wiedzę na temat zdrowego stylu życia i żywienia, ale także kwestie lokalnych placówek służby zdrowia i dostępu do lekarzy specjalistów, to dla starszych mieszkańców Piastowa to tematy, które jak pokazuje przeprowadzone badanie ankietowe, cieszą się największym zainteresowaniem. Jest to bezsprzecznie jedna z najważniejszych dla seniorów sfer życia. Trudności z jakimi zmagają się osoby starsze są po części systemowe i trudne do rozwiązania lokalnie (np. dostęp do lekarzy specjalistów). Częściowo wynikają jednak z uwarunkowań organizacyjnych czy nieświadomości w lokalnej społeczności odnośnie potrzeb starszych mieszkańców miasta, jak również barier wynikających z ich sytuacji rodzinnej i ekonomicznej.

3. Aktywność obywatelska

Cel strategiczny: Zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępu do informacji i rozwój idei miejsc przyjaznych seniorom.

Cel szczegółowy 2: Upowszechnienie współpracy między organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych i młodych.

Cel szczegółowy 3: Udostępnianie infrastruktury społecznej dla tworzenia przyjaznej przestrzeni do spotkań międzypokoleniowych i wymiany doświadczeń. (np. Piastowskie Archiwum Miejskie)

Cel szczegółowy 4: Promowanie i wzmacnianie solidarności między pokoleniami, w tym wzmacnianie więzi osób starszych z ich rodzinami i otoczeniem.

Cel szczegółowy 5: Zwiększenie aktywności i dialogu obywatelskiego osób starszych.

Cel szczegółowy 6: Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb seniorów. W tym np. planowanie transportu komunikacji miejskiej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.

Jak wynika z badania ankietowanego opisanego w rozdziale II zdecydowana większość seniorów (67%) przejawia chęć uczestnictwa w życiu społecznym, jednak zaledwie 14% tej samej grupy badanych udziela się obecnie w lokalnej społeczności (np. przynależy do stowarzyszenia, organizacji senioralnej). Te wyniki mogą prowadzić do wniosku, że choć seniorzy postrzegają strefę obywatelską za ważny obszar życia i chcieliby mieć wpływ na decyzję dotyczące lokalnej społeczności, to nie przekłada się to na ich aktywność w tym kierunku. Bariere stanowi najczęściej stan zdrowia (np. choroby, niepełnosprawność) i niski dochód.

4. Edukacja i kultura

Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności edukacyjnej i kulturalnej wśród seniorów.

Cel szczegółowy 1: Zwiększenie dostępności i jakości oferty edukacyjnej i kulturalnej kierowanej do osób starszych.

Cel szczegółowy 2: Podniesienie kompetencji prawnych, konsumenckich, językowych, obywatelskich, cyfrowych wśród osób starszych.

Cel szczegółowy 3: Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczności oraz wspieranie kampanii informacyjnych, społecznych uświadamiających istotne kwestie związane z procesem starzenia się.

Cel szczegółowy 4: Udostępnianie budynków użyteczności publicznej pozwalających na rozwój różnych form uczenia się seniorów.

Cel szczegółowy 5: Wspieranie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Cel szczegółowy 6: Organizowanie spotkań, festiwali i innych wydarzeń integrujących środowisko senioralne.

Cel szczegółowy 7: Rozwój i wspomaganie działalności służącej międzypokoleniowej wymianie wartości i dorobku kulturowego (np. MOK, PAM, Biblioteki).

Obszar edukacji i kultury stanowi bardzo ważny aspekt również w grupie seniorów. Jak wynika z przeprowadzonej ankiety starsi mieszkańcy Piastowa są zainteresowani poszerzaniem wiedzy. Tematy na jakie wskazali ankietowani to turystyka, koła zainteresowań, ale także zajęcia pozwalające nabyć umiejętności praktyczne jak obsługa komputera.

Kluczowe kierunki działań w gminie Piastów obejmują zapobieganie dyskryminacji ze względu na wiek i niesamodzielność, wzbogacenie oferty usług i poprawę jakości życia, wsparcie pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu lokalnej społeczności.

System realizacji i finansowanie Programu

Wdrażanie Programu będzie miało charakter ciągły i otwarty, stąd też odstąpiono od określenia harmonogramu realizacji działań cząstkowych w poszczególnych latach. Z uwagi na potrzebę bieżących działań w obszarze polityki senioralnej celowe wydaje się pozostawienie pewnej elastyczności co do charakteru jak i terminów poszczególnych działań. Program będzie poddawany końcowej ewaluacji, która będzie miała na celu analizę skuteczności i efektywności realizacji działań założonych w Programie. Wyniki ewaluacji przeprowadzonej na podstawie poniższych wskaźników będą podstawą do sformułowania celów i zadań w kolejnych programach i usług polityki senioralnej. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedkładane w okresach rocznych na koniec roku kalendarzowego. Bieżąca realizacja działań będzie zależała od posiadanych i pozyskanych środków finansowych oraz zdiagnozowanych jak również zgłaszanych potrzeb w tym temacie. Inicjatywy podejmowane będą we współpracy z instytucjami, a także podmiotami, służbami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych w gminie Piastów. Działania w ramach *Polityki Senioralnej* będą realizowane przez Burmistrza Miasta Piastowa, jednostki organizacyjne samorządu lokalnego, organizację pozarządową, partnerów społecznych i biznesowych wspierających działania seniorów. Instytucją koordynującą realizację *Polityki Senioralnej* jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Piastowie.

Harmonogram działań i wskaźników „Gminnego Programu Senioralnego dla miasta Piastowa na lata 2018-2023”.

Proponowane działanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Źródła realizacji	Wskaźniki realizacji
Tworzenie warunków ukierunkowanych na utrzymanie i poprawę zdrowia seniorów			
Rozwój usług medycznych i rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb osób starszych	Zakłady Opieki Zdrowotnej	kontrakty z NFZ, fundusze zewnętrzne	liczba usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób 60+
Wspieranie podmiotów w zakresie tworzenia alternatywnych form opieki nad osobami starszym (np. teleopieki)	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba osób korzystających z alternatywnych form opieki
Tworzenie różnego rodzaju placówek w środowisku lokalnym (Willa Millera) dostosowanych do potrzeb seniorów (w tym gminne kluby seniora, domy dziennego pobytu) również przy wykorzystaniu środków z programów zewnętrznych np. Senior+	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba powstałych placówek, liczba miejsc, liczba osób uczestniczących
Poprawa dostępu do usług opiekuńczych	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne (MOPS)	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne	liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Poprawa aktywności fizycznej, zwiększenie świadomości znaczenia ruchu dla zdrowia oraz rozwój infrastruktury z uwzględnieniem preferowanych form aktywności	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zajęć, liczba uczestników
Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania schorzeniom wieku starczego i prawidłowego żywienia	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba kampanii, programów, wykładów, liczba uczestników
Edukacja osób starszych i ich rodzin dotycząca zasad oraz warunków korzystania z różnego rodzaju form wsparcia zarówno w obszarze opieki zdrowotnej, jak i pomocy społecznej	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba programów, kampanii, wykładów i spotkań, liczba uczestników
Edukacja społeczna na temat procesów starzenia się i jego konsekwencji	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba programów, kampanii, wykładów i spotkań, liczba uczestników
Uwrażliwienie opinii publicznej na problemy starości i niesamodzielności	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba programów, kampanii, wykładów i spotkań, liczba uczestników
Tworzenie grup wsparcia dla osób i ich rodzin borykających się z	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne,	budżet Gminy Piastów,	liczba utworzonych grup wsparcia, liczba uczestników

rożnymi problemami i schorzeniami np. demencja, choroba Alzheimera	organizacje pozarządowe	fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	
Wspieranie inicjatyw zmierzających do rozwoju opieki długo i krótkotrwalej nad osobą starszą.	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba placówek, miejsc, liczba seniorów korzystających z tych usług
Zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym			
Zwiększenie dostępu do informacji i rozwój idei miejsc przyjaznych seniorom.	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba informacji rozpowszechnionych w mediach (artykuły, ogłoszenia itp.) , również o zniżkach i ulgach dla seniorów dostępnych na terenie miasta
Upowszechnienie współpracy między organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych i młodych.	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba podpisanych umów, porozumień w zakresie działania na rzecz osób starszych i młodych
Udostępnianie infrastruktury społecznej dla tworzenia przyjaznej przestrzeni do spotkań międzypokoleniowych i wymiany doświadczeń. (np. Piastowskie Archiwum Miejskie)	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba obiektów, miejsc udostępnionych na zajęcia, spotkania, działania seniorów
Promowanie i wzmacnianie	Gmina Piastów, jednostki	budżet Gminy Piastów,	liczba zorganizowanych

solidarności między pokoleniami, w tym wzmacnianie więzi osób starszych z ich rodzinami i otoczeniem	organizacyjne, organizacje pozarządowe	fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	przedsięwzięć o charakterze rodzinnym i wielopokoleniowym
Zwiększenie aktywności i dialogu obywatelskiego osób starszych	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba kampanii informacyjnych, debat, liczba uczestników
Dostosowanie przestrzeni miejskiej do potrzeb seniorów. W tym np. planowanie transportu komunikacji miejskiej z uwzględnieniem potrzeb osób starszych.	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zlikwidowanych barier transportowych, autobusów niskopodłogowych, zniżek lub bezpłatnych przejazdów dla seniorów
Zwiększenie aktywności edukacyjnej i kulturalnej wśród seniorów			
Zwiększenie dostępności i jakości oferty edukacyjnej i kulturalnej kierowanej do osób starszych	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zorganizowanych, programów, warsztatów, szkoleń, liczba uczestników
Podniesienie kompetencji prawnych, konsumenckich, językowych, obywatelskich, cyfrowych wśród osób starszych	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zorganizowanych, programów, warsztatów, szkoleń, liczba uczestników
Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne,	budżet Gminy Piastów,	liczba zorganizowanych

społeczności oraz wspieranie kampanii informacyjnych, społecznych uświadamiających istotne kwestie związane z procesem starzenia się	organizacje pozarządowe	fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	kampanii, rozdanych ulotek
Udostępnianie budynków użyteczności publicznej pozwalających na rozwój różnych form uczenia się seniorów	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba obiektów, miejsc udostępnionych na zajęcia, spotkania, działania seniorów
Wspieranie Uniwersytetu Trzeciego Wieku	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba uniwersytetów, liczba uczestników
Organizowanie spotkań, festiwali i innych wydarzeń integrujących środowisko senioralne	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zorganizowanych spotkań, festiwali, liczba uczestników
Rozwój i wspomaganie działalności służącej międzypokoleniowej wymianie wartości i dorobku kulturowego(np. MOK, PAM, Biblioteki)	Gmina Piastów, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	budżet Gminy Piastów, fundusze zewnętrzne, programy rządowe, programy UE	liczba zorganizowanych spotkań, warsztatów, wykładów, liczba uczestników

Załącznik nr 1

Szanowni Państwo,

w związku z przygotowaniem *Gminnego Programu Senioralnego dla miasta Piastowa na lata 2018-2023*, zwracam się z prośbą o udział w badaniu ankietowym. Celem badania jest poznanie opinii seniorów na temat „Sytuacja i aktywność osób starszych w gminie Piastów”. Ankieta jest w pełni anonimowa. Właściwe odpowiedzi należy zaznaczyć krzyżykiem lub wpisać je w wykropkowane miejsce. Dziękuję za udział w badaniu.

1. Płeć:

- ☐ Kobieta
- ☐ Mężczyzna

2. Wiek:

- ☐ 60-64 lata
- ☐ 65-69 lat
- ☐ 70-74 lata
- ☐ 75-79 lat
- ☐ powyżej 80 roku życia

3. Jaka jest Pani/Pana obecna sytuacja zawodowa? (można zaznaczyć dwie odpowiedzi)

- ☐ aktywny zawodowo
- ☐ nieaktywny zawodowo
- ☐ emeryt
- ☐ rencista

4. Wykształcenie:

- ☐ podstawowe
- ☐ zawodowe
- ☐ średnie techniczne
- ☐ średnie maturalne
- ☐ wyższe

5. Stan cywilny:

- ☐ panna/kawaler
- ☐ zamężna/żonaty
- ☐ rozwiedziona/rozwiedziony
- ☐ wdowa/wdowiec

6. Liczba posiadanych dzieci:

- ☐ 0
- ☐ 1
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4 i więcej

7. Czy czuję się Pani/Pan osobą niezależną od innych?

- ☐ zdecydowanie tak
- ☐ raczej tak
- ☐ raczej nie
- ☐ zdecydowanie nie

8. Jak ocenia Pani/Pan swoją sytuację materialną?

- ☐ dobra
- ☐ raczej dobra
- ☐ średnia
- ☐ raczej zła
- ☐ zła

9. Jak ocenia Pani/Pan swoją sytuację mieszkaniową?

- ☐ dobra
- ☐ raczej dobra
- ☐ średnia

☐ raczej zła

☐ zła

10. Jak ocenia Pani/Pan swoją sytuację zdrowotną?

☐ dobra

☐ raczej dobra

☐ średnia

☐ raczej zła

☐ zła

11. Jak ocenia Pani/Pan swoją sytuację rodzinną?

☐ dobra

☐ raczej dobra

☐ średnia

☐ raczej zła

☐ zła

12. Czy zdarzyło się Pani/Panu doświadczyć złego traktowania (dyskryminacji) ze względu na wiek?

☐ tak

☐ nie

13. Jeśli tak to proszę zaznaczyć, gdzie to się zdarza?

☐ w pracy

☐ w placówkach ochrony zdrowia

☐ w rodzinie

☐ w urzędach

☐ w sklepach

☐ w punktach usługowych (np. fryzjer, kosmetyczka)

☐ inne:

14. Z jakimi problemami według Pani/ Pana borykają się osoby starsze? (można zaznaczyć kilka odpowiedzi)

- ☐ niskie renty i emerytury
- ☐ niepełnosprawność
- ☐ brak opieki ze strony rodziny
- ☐ choroby
- ☐ samotność
- ☐ nieporadność życiowa
- ☐ bariery architektoniczne (podjazdy, windy)
- ☐ bariery transportowe (komunikacja miejska)
- ☐ brak akceptacji w środowisku lokalnym
- ☐ inne:.....

15. Czy Pani/Panu doskwiera poczucie samotności?

- ☐ zdecydowanie tak
- ☐ raczej tak
- ☐ raczej nie
- ☐ zdecydowanie nie

16. Jak Pani/Pan oceni ilość posiadanego czasu wolnego?

- ☐ mam za dużo czasu wolnego i nie wiem co z nim zrobić
- ☐ mam tyle czasu wolnego ile potrzebuje
- ☐ mam za mało czasu wolnego
- ☐ w ogóle nie mam czasu wolnego

17. Jaką formę spędzania wolnego czasu Pan/Pani preferuję:

- ☐ spacer
- ☐ czytanie książek
- ☐ oglądanie telewizji

- ☐ kino
- ☐ teatr
- ☐ spotkania z rodziną lub przyjaciółmi
- ☐ pielęgnowanie ogrodu/działki
- ☐ inne - jakie?.....

18. Czy posiada Pan/Pani umiejętność korzystania z komputera i Internetu?

- ☐ tak
- ☐ nie

19. Czy przejawia Pan/Pani chęć uczestnictwa w życiu społecznym?

- ☐ tak
- ☐ nie

20. Czy przynależy Pani/Pan do stowarzyszenia, organizacji senioralnej?

- ☐ tak
- ☐ nie

21. Co według Pani/Pana stanowi największą przeszkodę w podejmowaniu aktywności fizycznej?

- ☐ stan zdrowia
- ☐ brak zainteresowań
- ☐ brak zajęć
- ☐ brak znajomych
- ☐ brak czasu, samozaparcia
- ☐ inne.....

22. Czy uważa Pani/Pan, że w naszym mieście powinien funkcjonować dom dziennego pobytu dla seniorów?

- ☐ tak
- ☐ nie

23. Czy Pani/ Pan byłby zainteresowany osobiście ofertą takiego domu nawet gdyby konieczne było dopłacenie do pobytu z własnych środków?

☐ tak

☐ nie

24. W jakich obszarach życia najbardziej oczekuje Pani/Pan na pomoc?

☐ zdrowie

☐ kontakty z ludźmi

☐ rozrywka

☐ komunikacja (np. dojazdy do urzędów, lekarza, sklepu)

☐ sport

☐ technika (np. korzystania z komputera)

☐ inne:.....

25. Jakie działania Pani/Pana zdaniem powinny być podejmowane na rzecz seniorów w gminie Piastów? Proszę krótko napisać poniżej.

.....
.....